

Kongre

Wesandê Kongreya Netewî ya Kurdistan

Heymar 1/ Mijdar 99

**Hebûna Kongrê
dîrokî bû,
biryarên wê jî
layiqê dîrokê bûn...**
(rûpel 2)

**ENDAMÊN KNK Ê
(rûpel 4)
Endamên Desteya Serokatîyê
KNK ê
(rûpel 5)**

**Konseya Birevebir
YA KNK Ê
LI BRÛKSELÊ CIVIYA
(rûpel 6)**

**JI PKDW Ê Hate KNK Ê
Yekîtiya Kurd
(rûpel 11)**

**xewna
hezar salan
pêk hat...**

Kongreya Netewî ya Kurdistan Hate Damezrandin!

Wesyeta feylozofê Kurd Ehmedê Xanî kû di sala 1695 an de ji dîrokê re kiribû mal, 24 ê Gulana 1999 an de li paytexta Holandê Amsterdamê bi ilankirina Kongra Netewiya Kurdistan pêk hat. Kurda, bi vîna Peymana ku di sala 1639 an li Qesra Şîrîn Kurdistan pê hatibû perçekirin û di sala 1923 an bi peymanê Lozanê hatibû tesdiqkirin çirand û avêt kûrahiya dîrokê û ji bo yekîtiya netewî gavek mezin avêt.

Kongra ku ji her çar aliyên Kurdistanê 175 delege beşdar bibûn, bi silavkirina siyasetsmedarê kal ê Kurdistanê Îbrahîm Ehmed û bi xwendina merşa netewî 'Ey Reqîp' ji cihanê re hat ilankirin. Di destpêkêde 29 partî û sazî wê di Kongra Netewîde cih bigirin. Di nav endamên Kongra netewîde serokê PKK ê Abdullah

Öcalan û parlamentêrên DEP ê Leyla Zana, Hatip Dicle, Orhan Doğan û Selim Sadak jî, ku li girtîgehên Tûrkiyêne cih distînin.

Ev dema dîrokî, ku ji Tûrkiyê û tevayê cihanê rojnamevanan teqîb dikir, li ser pîya bi çepikan hate geşkirin. Axavtina vekirina Kongra Netewî ku li avahîya dîrokî ya konferansan li Amsterdamê De Rored Hode li ser navê komîta amedekar serokê PKDW ê Yaşar Kaya kir. Di peyama kû Komîta Navendî ya PKK ê ji Kongrê re şand weha dihat gotin: "Gava kû hêzên netewî berpirsariyên xwe yê dîrokî pêk bînin, wê gelê Kurd bêhtir nêzî azadîyê be." Nûnerê PKK ê Abdurrahman Çadırcı, Nûnerê Partiya Zehmetkêşanî Kurdistan Belen Abdullah û ji Partiya

rûpel 3

ÎRADEYA KURDISTANÊ GHIĞIĞIŞTE HEV!

Parlamenta Kurdistan li Derveyî Welat civîna xwe ya 11., di 26 ê Îlon 1999 an de li navenda xwe ya Brukselê, bi rewşeke awarte çêkir. Encama civîna ku di bin serokatîya Yaşar Kaya de hate çêkirin, PKDW biryara tevlebûna KNK ê stand. Herwiha PKDW xebata xwe ya bê navber, piştî pênc salan dewrê KNK ê kir.

Yaşar Kaya di axaftina xwe ya civîn vekirinê de, li ser xebatên PKDW ê heta îro sekinî, taybetiyê van xebatên dîrokî û di bingeha damezrandina KNK ê de bi cihanîna rolên ketibûn ser milên wana anî ziman. Yaşar Kaya li ser, piştî hilişandina reel sosyalîzmê û bandora wî ya li ser Kurdistanê sekinî û got ku; "PKDW, ji bo çareseriyên û ji mejbûriya xwe derket holê.

rûpel 10

Peymana Kongreya Netewî ya Kurdistan

Kurmanî/ rûpel13-14
Sorani/ rûpel15-16

Prof. Dr. Ismet Cheriff Vanly

"Em daxwazdikin ku bi cîranên xwe re jiyaneke bi aşî û demokrasi de bijîn"

Bi gorê demê re cihan tê gûhertin lê belê he-ta îro tiştên ku para

Kurdan ketî qet nahate gûhertin. Roj bi roj eş û kedêrên wê êdî zêde bûn. Di qada navnetewî de wek geleke mazlûm û bin zor û zordariyê de tê naskirin. Çend meh berê ji bo tekoşîna li Kurdistanê Bakûr bihelîşînin, em hemû bûn şahadê kompoyeke navnetewî. Serokê PKK ê û serokê rûmetê ya KNK ê Abdullah Öcalan, bi rewşeke terorîstî hate revandin û teslîmkirina rejîma leşkerî Tûrkiyê, ku bi idamê hate mahkûmkirin.

rûpel 8-9

Kongre

Şükri Yıldız

Hebûna Kongrê dîrokî bû,
biryarên wê jî layiqê dîrokê bûn....

*Ev rojname, dengêkî
vê îradeya mutewazî ye
û destpêk e. Wek vê
berhemê, Buroya Çapemenî û
Înformasyonê ya KNK ê,
daxwazdike ku bi xebatên xwe
yên rojane bigihîjîne
layiqê her tiştî gelême
û ji wana re xizmet bike.
Bi kêmasî ye. Lê belê bi
biryare jî ku ji vê hejmarê
û pêve bi rojnameyeke herî
dewlemend derkeve hemberê
we. Amadekariyên wî jî
îro ve destpêkiriye û wê
bidome.*

Bûyerê herî mezin jî dîroka Kurdistan jî, vê salê li Holandê bajarê Amsterdamê hate lidarxistin. Partî, rêxistin, sazî û şexsiyet; temsîlkarên Kurd di 24 ê Gulan 1999 an de li Amsterdamê hatin cem hevûdû û Kongra Netewa Kurdistan bi çoşa beşdarvanan îlankirin. Ango, bi sedsalan e xewn û xeyalên yekitiya gelê me bi cihanin. Bi Kurdên ji Başûr-Bakûr heta Rohelelat-Roava û ji diasporayê beşdariya Kongreyê, careke din îspata hebûn û dewlemendiya gelê me bû. Ev gel, ji gelên mezopotamya yê herî kevn e, ku di nav çend dewletên berê de tê hesibandin, bi vê Kongrê re, serê xwe bi taceke zêrîn xemiland.

Xwezil bi kesên van rojan dîtin, xwezil bi me !...

Partî, rêxistin, sazî û şexsiyetên Kurd, bi kedên

xwe yên salan di nav tekoşin de bi riheke welatparêzî, berhemeke wek Kongrê afirandin. Îro Kongre îradeya gelê me yê herî bilind e.

Ev îrade, tecrubeyên bi salan di nav xwe de dihevin e. Hêwî û daxwaza kesên perçikandî û dilbişêş baş dizan e. Wek geleke bîndest, gelê me di damezrandina Kongre de, Kurdistanîyên din jî ji bir nekir û bi mafêke wekhevi hilda nav xwe. KNK, afirandineke demokrat û di Rohelata Navîn de bû navnişana wek mînaka yekitiyeke nû. KNK, bi xwestina yekitiyê, biratiyê, aştî û redkirina inkariyê jî di dîroka Kurdistan de, mînaka yekemîn e.

Ev yekitiyê, careke din destê xwe yê aştî, biratiyê û mirovatiyê jî bo raya giştî dirêjkirîye û daxwaziya parastina van berhemên dîke. KNK, bi biryara xwedîderketina nîrxên li her parçê Kurdistanê û bi pejirandina serokatiya rûmetê ya birêz Abdullah Öcalan ve, gaweke pir cesûr avêt.

Hebûna wî dîrokî bû,

biryarên wî jî layiqê dîrokê bûn....

Ev rojname, dengêkî vê îradeya mutewazî ye û destpêk e. Wek vê berhemê, Buroya Çapemenî û İnformasyonê ya KNK ê, daxwazdike ku bi xebatên xwe yên rojane bigihîjîne layiqê her tiştî gelême û ji wana re xizmet bike. Bi kêmasî ye. Lê belê bi biryare jî ku ji vê hejmarê û pêve bi rojnameyeke herî dewlemend derkeve hemberê we. Amadekariyên wî jî îro ve destpêkiriye û wê bidome. Di destpêkê de ji bo hîn kêmasiyên teknîkî, nivîsên rojnamê bi giranî, bi zarava Kurmancî hate bikaranîn. Em di vê baweriyê de ne ku pêşerojan ev karê teknîkî jî wê ji holê verin rakirin. Ev jî li gel me, berpirsiyarî dixwe ser milên gelek kesên rewşenbîr. Divêt bi her cureyên zimanê me di vê rojnameyê de bîr bikaranîn. Di vê hêlê de baweriya me bi qelemên nivîskar û rewşenbîrên Kurd heye bi alîkariyê li rojname xwe xwedî derkevin û bi her cu-

reyî nivîsan bineqîşînin. Em li benda we ne.

Rojname me dewlemendiya xwe ji we digre, di rêya KNK ê de, ku rêyeke rihe yekitiyê û biratiyê ye wê bişopînin. Misyona wî, tiştên ji we distîne wê dîsa ji para bide we ye. Ji bo rexne û cuda cuda fikr û ramanan re vekiriye. Lê li ser navê rexneyê heqaret li şexis, sazî û grûban jî napejirin e. Li hember hevûdû mafê parastina mirovan dide ber çavên xwe, bi derfetên rojnamevaniyê kar dîke û nivîsan tînin jî bi vê rewşê bikartînin e. Di çarçoveke fireh de cîh dide nûçe, nivîsên lêkolînî, nivîsên li ser hemû zaravayên Kurdî û bi vê aweyê daxwazdike bibe rojnameyeke çandî. Ji birnekin ku alîkariya we yê divir de esas e.

Têbînî : Nivîsa Serokê KNK ê Prof. Î. Cheriff Vanly li ser Kongrê jî ber sedemeke teknîkî, negihîştê vê hejmarê. Emê di hejmarê duyemîn de biweşînin.

CIVÎNÊN DANASÎNA KNK Ê

Selim Baban

Mehmet Akyol

Nebil Hesen

Piştî îlankirina KNK ê, wek pir derên din, hin civînan jî li Swîsrê çêbûn. Civînen ku di bin rêberiya Federeasyona Komalên Kurd (FEKAR) hatibû meşandin de, ji endamên KNK ê Mehmet Akyol, Ali Yalçın, Faik Savaş, Remzi Kartal û Selim Ferat, wek panelistan beşdarbûn. Civîni li herêmên 12 komalan, bi organîza FEKAR û serokê wî Ali Dersim hate lidarxistin.

Axavtvanan bala beşdarvanan kişandin ser vê pêvajoyê û pêwîstiya berpirsiyarî û fedekariyê anîn ziman. Wiha domandin; "Pêvajoyeke nû ye. Kî bi rewşeke rêxistinî bersîva vê pêvajoyê bide, di pêşeroj de li hember dîrokê berpirsiyariya xwe pêk tîne. PKK, rêxistineke were ku pêvajoyên dîrokî pir baş bikartîne. Pêdiviyên van rojan jî, ji tecrubeyên dîrokî derketine holê. Ji bo hin astengiyên îro û yên sibê, pêwîst e em hemû hişyar bin û demê bişopînin. Divêt ev jî baş bî zanîn ku kesê nikare tekoşin û daxwaziya gelê re bibe asteng."

Li hember pîrsa; "Di pêvajoya aştîyê ku PKK dest-

pêkir de xebat û armancên KNK ê çî ye?" panelistan wiha hersiv dan: "Pêwîstiya yekitiyê û xebateke netewî, bi taybetî di van rojên wiha de êdî xwe kifşedike. Ji bo vê yekê xebat û armancên me hene. Gelê Kurd û gelê Tirk di demê dîrokî û pir girîng de derbazdibin. Ji pêdiviya netewî, gelê Kurd mecbûrê ku bi hemû erkên xwe li ser vê pêvajoyê bisekine. An jî ji bo hin hesabên piçûk bireve û di nav wana de bixeniqe."

Di dawiya panelan ku 4 roj berdewamkir de serokê FEKAR ê Ali Dersim got; "Piştî van panelan, ji bo ku dem baş bî naskirin van civînen gel, hê navber wê were domandin."

Ji dû hezarî berjortir Kurd û Tirk, beşdarî van panelan bûn.

Civînen li ser danasîna KNK ê ne tenê li Swîsê, bi gelemperî bajarên Ewropa de hatin çêkirin. Civîna li Belçîka Bruksel û Liege Mesut Uysal, Musa Kaval, Ali Yiğit û Nebil Hesen, civînen Almanyê Oldenburgê, Ali Yiğit, Mehmet Akyol, Berlinê; Ali Yiğit, Essenê; Şemseddin Aktaş, li Holandê;

Rotterdam û Arhemê; Fikri Aho, Nizamettin Toğuş Fatma Dikmen û M. Reşidiyan Swîsrê St. Gallen-Lozand-Bern; Remzi Kartal û Selim Fîrat, Aarau-Freiburg-Luzernê; Remzi Kartal, Cuhr-Solothurn-Zugê; Selim Fîrat, Basel-Zurich Ali Yalçın, Mehmet Akyol, Faik Savaş û Azad Bamerdî, li Swedê; Stocholm; Mistefa

Xoxê, Rehîm Emîrî û Şoreş Reşî, Goteborgê; Selim Baban, Mustafa Xoxê, Rehîm Emîrî, Şoreş Reşî, Hasan Qazî, li Danîmarkê; Kopenhagen-Arhusê; Şoreş Reşî, Mistefa Xoxê, Rehîm Emîrî, Remezan Ersoz û Belên Abdullah, li Bîranyê Londrayê 2 civîni, Şemseddin Aktaş beşdarbûn û pêkanîn.

KONGRE

Weşena Kongreya Netewî ya Kurdistan

Xwedî

Kongreya Netewî ya Kurdistan

Berpirsiyarê Giştî yê Weşanê

Bi navê Büro ya Çapemenî û İnformasyonê ya KNK ê
Kongreya Netewî ya Kurdistan

Redaksion

Şemseddin Aktaş
Kazım Orak

Navnişan

Avenue Louise 459
1050 Brussels/ BELGIUM

Tel: 00 32 2 647 30 84

Fax: 00 32 2 647 68 49

xewna hezaran salan pêk hat...

Kongreya Netewî ya Kurdistanê Hate Damezrandin!

...Sosyalîsta Sûrî Nebil Hesan di civîna çapemeniyê de ku di dema Kongrê de hat îdarxistin dan zanîn ku Kongra Netewî ji bo Kurdîstanê gelek girîng e.

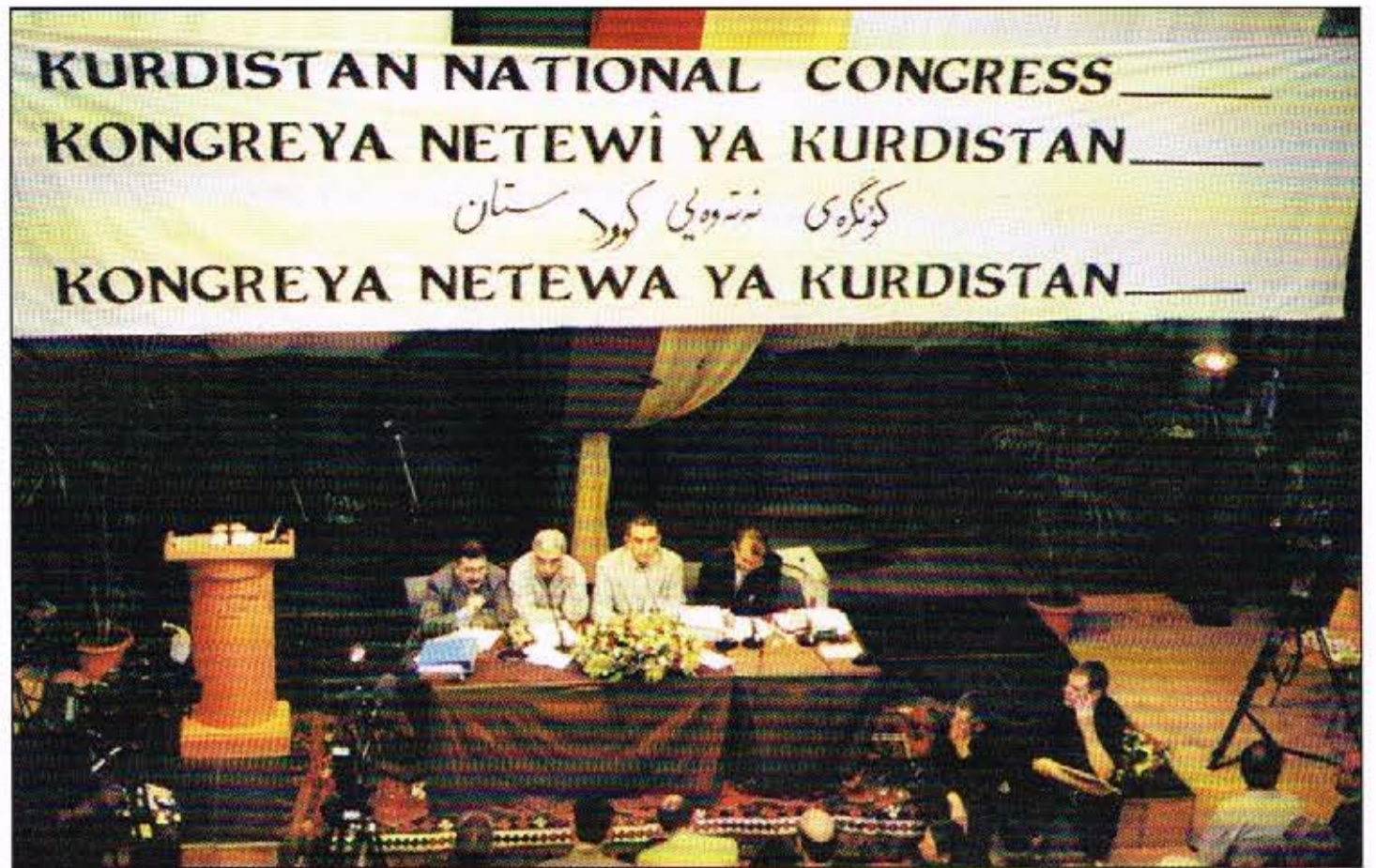
“Wê Kongre, Kurda têxe Rojewa Cîhanê”

Kaya got ku wê Amsterdam têkeve dîroka Kurdistanê û da zanîn ku gelek nûnerên rêxistinên û sexsiyetan ked dane pêvajoya amadekirinê. Kaya da xuyakirin ku wê Kongra Netewî dengê Kurda bighîne raya giştî ya cîhanê û wê Kurda derxîne qada navnetewî û got: “Biryarek bi vî awayî piştî gelck nîqaşan hat standin. Kongre li gora huqûqa navnetewî hatiye damezirandin. Wê kongre di nav Kurdan de diyalogê pêk bîne û wê şerê Kurdayî

navxweyî bi qedîne. Kongra ku wê pirsgerêka Kurdistan çareser bike, wê berjewendiyên Kurdan jî biparêze e.

Kaya di derheqê rojewa roja düyemîn kû wê civîna giştî ya Kongrê destpêbike jî agahdarî da. Wê Kongre jî sedî 50 jî nûnerên partîyan û jî sedî 50 jî siyasetmedarên serbixwe û delegê saziyên çandî pêk bê. Wê konseya birêvebir ya kongrê jî 21 endaman pêk were û serokê kongrê wê jî aliyê Konseya Birêvebir ve jî navxwe bê hîlbijartin. Wê komîsyonek ku huqûqnas, hûnermend û akademîsyen di nav de cîh bistînin bê avakirin. Ji dervayî kongrê jî, wê nûner bikaribin di vî komîsyonê de cîh bigrin. Wê xebatek jî xebatên herî girîng yê kongrê çekirina Zagona Bingehîn ya Kurdistanê be. Ji bo meşandina vî xebata zor û pisporiya huqûqî dixwaze jî wê Komîsyona Zagona Bingehîn bê damezirandin. Yaşar Kaya di dawîya axavtina xwe de ev dema dîrokî pîroz kir û li ser navê komîta amadekar jî Kongrê re serkeftin xwest.

Beşek din ya girîng di roja îlankirina Kongra Ne-

tewiya Kurdistan de merasîma sondxwarinê bû. Roja yekemîn endamên komîta amadekar yek bi yek sondxwarin. Teksta sondê kû jî aliyê endaman ve bi zaravên kurmançî, soranî, zazakî, goranî û lorî, û bi Zîmanê Asûrî-Suryanî hate xwendin wiha bû:

“Ez bi şerefa xwe sond dixwim ku ez dê herdem niştîman û berjewendiyên gelê Kurdistanê biparêzim û jî bo pêşvebirina xelkê Kurdistanê xebat bikim; ezê bi peymanê Kongreya Netewî ya Kurdistanê ve girêdayî bim”

Di destpêka sondê de endamên Komîta Amadekar Zübeyir Aydar, İbrahim Ehmed, Nûrî Talabanî, Musa Kaval, Mîstefa Şalmaşî, Abdurrahman Çadircî û yê din cîh girtin.

Piştî prosedura fermiyeta Kongrê, bi hêjmareke pir mêvan, li ser girîngiya KNK ê sekinîn û jê re serkeftin xwestin.

Civîna Giştî roja yekemîn de serokê gelê Durzî û serokê Partiya Sosyalîsta Libnanê Velîd Canbolad jî hebû. Vezîrê kevn yê karê derveyî welatê Libnanê ku bi eslê xwe miroveke Kurde, Velîd Canbolad Kongrê

silavkir, Balkêşiyêke din jî, beşdariya serokê Partiya Welat a Surî birêz Merwan Zirk bû.

Ji welatên Ewropî jî pir mêvanên sereke hebûn. Wê Angelina Frankhauser (parlamanê Partiya Sosyalîst-Swisê, Walter de Cesaris (parlamanê Partiya Komînist-İtalî), Neol Parish (parlamanê Galerê), Lyudmila Bezaglaja (endamê parlamana Ukraynê), Duriye Awni (Serokê Komîta Öcalan re Azadî-Misir), Dr. Walter Baier (serokê Partiya Komînist-Awistûrya), Lorgos Karabelias (Komîta bi gelên Kurd re Hewkarî-Grek), Miguel Labrador (Nûnerê Eniya Demokratîka Filipîn ya Ewropa), Jose Mari Etxbarria (Nûnerê Partiya Netewî-Bask), Jon Rud, Laukeland Stai Espen, Moe Karl Anne (parlamanên Norwecî) Maitu Kokonidou (Parlamanê Grec), Mustafa Labbad (Parlamanê Misrê), Sando Dimitro (parlamanê Romenya), C. Kalkman (parlamanê kesken çep-Holandê) beşdarê vî Kongra Netewî ya Kurdistanê bûn.

★★★★★★★★

Partî û Rêxistinên Endamên Kongra Netewîya Kurdistan

Bizotnewayî demoqrasîxwazan
Partiya Karkerên Kurdistan-*PKK*
Partiya Çepên Kurd li Surî (*PÇK-S*)
Partî Parêzgeranî Kurdistan (*PPK*)
Partiya Îslamiya Kurdistan- *P0K*
Partiya Rizgarîya Kurdistan -*PRK-Rizgarî*
Partiya Serxwebûna Kurdistan
Partiya Sosyalîsta Kurd li Surî (*PSK-S*)
Partiya Sosyalîstî Demokrati Kurdistan (*PSDK*)
Partiya Yekîtiya Kurd li Surî
Partiya Zahmetkêşên Kurdistan
Party Rizgari Kurdistan
Rêxistina Şoreşgerên Walatparêzên Bethnahrin
Sazûmanî Xebatî Îslamî Kurdistan
Yekîtiya Elewiyên Kurdistan- KAB
Yekîtiya Ezîdiyên Kurdistan- YEK
Yekîtiya Netewayî Demokrati Kurdistan- YNDK
Federasyona Kurdên YDS
Hereketa îslamiya Kurd
Hevgirtin Welat parêz
Instituya Kurdî – Berlin
Instituya Kurd- Bruksel
Instituya Kurd – Stockholm
KNC Bakurê Emrika
Kon-Kurd
Komeleyên Mediya
Malbendî Rewsenbîrî-KCC
Mala Gelê Kurd

**SEROKÊ RÛMET Ê KNK Ê
ABDULLAH ÖCALAN**

ENDAMÊN KNK Ê

İsmail Lor
İsmat Cheriff Vanly
İzzeddin Mustafa Resul
Kadir Eziz
Kazım Baba
Kemal Mîrawdêlî
Kerim Danişyar
M. Abdullah Tarhan
M. Faik Dilo
Mahabad Qeredaxî
Mahmod Riza
Mahmut Baksî
Mam Rüstem
Mazhar Khaleghi
Medeni Ferho
Mehmet Akyol
Mehmed Hüseyin
Mehmet Tanboga
Merziye Rezazî
Mesut Uysal
Mohammad Awat
Muhamed Ahmed
Muhamed Gafur Rıza
Muhamed Mûsa
Muhamed
Muhamed Sincari
Mühittin Rêdûr
Murat Karayılan
Musa Kaval
Mustafa Karasu
Mustafa Reşid
Mustafa Şalmaşî
Mustafa Xoxê
Nadir Nadîrov
Nahide Reşidiyan
Najat O. Khedler
Nasir Resulî
Nazan Bayram
Nebil Hasan
Remezan Saidova

Necmedin Kerim
Nizamettin Toğuş
Nuray Şen
Nurî Hêsan
Nurî Talabanî
Ökkeş Ünlübayır
Omer Sindî
Özcan Keldoyo
Perwîn Rehîm
Pitrus Karatay
Ramazan Ersöz
Recep Maraşlı
Rehîm Emîrî
Rêkar Ahmed
Remzi Kartal
Resul Peşnemaz
Sabo Hadiko
Saif Badrakhan
Salih Hekimoğlu
Salih Mehmudî
Sedîq Babai
Seîd Gebarî
Yusuf Gedo
Selhattin Canavar
Selim Ferat
Semsettin Aktaş
Serdar Mohammad
Serkewt Fettah
Sêrko Bêkes
Sertip Onat
Soreş Hacı
Süheyla Qazî
Şuwan Mccid
Sıraç Bilgin
Seyid Hesen Berzencî
Siyamend Muîni
Selam Muhamamed Sabir
Serfiraz Naxşibendi
Sex İzzeddin Hüseyinî
Tahsin Qadir

**SEROKÊ
RÛMET Ê KNK Ê**

Abdullah ÖCALAN

**ENDAMÊ
RUMET Ê KNK Ê**

**Leyla ZANA
Orhan DOĞAN
Hatip DİCLE
Selim SADAK
Sarmeddin SADIQWEZİRİ
İsmail BEŞİKÇİ
Ahmet GÜVEN
Sabri OK
Muzaffer AYATA**

Abdubbassit Hemo
Abdullah Hicab
Abdullah Uzun
Abdurezaq Huseyin
Abdurrahim Ayaz
Abdurrahman Çadirci
Ahmed Muderisî
Perwîn Nurî Arif
Ahmed Oskenderî
Ahmet Tanrısever
Ali Haydar Cilasun
Ali Saçık
Ali Yalçın
Ali Yiğit
Ali Zoroğlu
Arslan Biçen
Aydın Uçar
Aysel Doğan
Azad Bamernî
Azîz Mamlê
Aziz Mamoian
Babekir Direyî
Bahadin Nuri
Bazhikxanım Seîdova
Behmen Qeremanî
Bekir Hesen
Belên Abdullah
Beser Şahin
Şêx Ahmed Kakahama
Calal Caf
Celal Merufî
Cemal Alemdar
Cemal Chamoian
Cemil Bayık
Cenap Yeter
Cewher Surçi
Cihan Kartal
Corc Aryo
Dilek Kurt

Duriye Ewnî
Rizgar Welat
Emer Esrî
Faik Şavaş
Faruk Muhsinoğlu
Fatma Dikmen
Ferhad Heyderî
Feridun Mîtran
Fikri Aygün
Fîruz Ferux
Gönül Kaya
Goran Cemal Talabanî
Gülîstan Perwer
Günay Aslan
Hacı Ahmedî
Hacı Hacı İbrahim
Hacı Soleman
Hacı Erdoan
Hakkî Sayan
Hayatî Kaytan
Hanefi Celepli
Hansa Ortaç
Hasan Qazî
Hasan Şettawî
Hatice Yaşar
Haydar Işık
Hejan Kawiani
Helo Ahmed
Hesen Muhamed Salih
Hezni Omer
İliwa Serheng
Muhamed Hacı Mehmud
Hüseyin Kartal
Huseyin Kurdnijad
Hızni Haco
İbrahim Ahmed
İbrahim Celal
Mansure Yüksel Erdohan
İdo Babeşêx

Endamên Desteya Serokatîyê KNK ê

Prof. Ismet Cheriff VANLY Serok

Abdurrahman ÇADIRCI Zübeyir AYDAR Nadir NADİROV Fikri AHO Hecî AHMEDÎ Nebil HESEN

Endamên Konseya Birêvebir a KNK ê

Prof. Ismet Cheriff VANLY
Abdurrahman ÇADIRCI
Zübeyir AYDAR
Nadir NADİROV
Fikri AHO
Hecî AHMEDÎ

Nebil HESEN
Azîzê MAMLÊ
Mistefa XOXÊ
Dr. Goran Cemal TALA-
BANÎ
Yusif ERDELAN

Nazan BAYRAM
Şemsettin AKTAŞ
Ezîzê MEMOYAN
Selim FERAT
Zagros XUSREWÎ
Aslan BÎÇEN

Ali YİĞİT
Remzi KARTAL
Faruk MUHSİNOĞLU
Ali YALÇIN
Selim BABAN
Rehim EMİRÎ

Dîwana Serokatîya Civata Giştî

Musa KAVAL- Serok
Aysel DOĞAN
Hüseyim KURDNIJARD
Hesenê QAZÎ- Nivîser
Hanefî CELEPLÎ-Nivîser

Endamên Komîsyonên KNK ê

a- Komîsyona Dad û Mafên Mirovan

- 1) Azîzê Mamlê-Serok
- 2) Cenap Yeter
- 3) Mansurê Yüksel Erdohan
- 4) Abdullah Hicab
- 5) İdo Babaşêx

b- Komîsyona Karên Navxweyî

- 1) Mistefa Xoxê- serok
- 2) Memed Tanboğa
- 3) Yakup Barsawmo
- 4) Behmen Qeremenî
- 5) Hanefî Celeplî

c- Komîsyona Têkiliyên Derve

- 1) Dr. Goran Talabanî-Serok
- 2) Celal Caf
- 3) Şemsê Kiliç
- 4) Corc Aryo
- 5) Mustafa Şalmaşî

d- Komîsyona Ragihandin û Belgeparêzî:

- 1) Yusif Erdelanî-Serok
- 2) Kemal Mîrawdelî
- 3) Kerîm Danişyar
- 4) Ramazan Ersöz
- 5) Hüseyin Kartal

e- Komîsyona Ekolojî û Tendurustî:

- 1) Rehim Emirî-Serok
- 2) Faik Savaş
- 3) Hesen Şetevî
- 4) Nahide Reşidiyan
- 5) Serkevt Fettah

f- Komîsyona Jînan:

- 1) Nazan Bayram-serok
- 2) Gönül Kaya
- 3) Mahbad Karadağî
- 4) Yasemin Şakire
- 5) Suheyra Qazî

g- Komîsyona Aborî û Darayî:

- 1) Şemsettin Aktaş- Serok
- 2) Siyament Moini
- 3) Mehmet Akyol
- 4) Cemal Alemdar
- 5) Pitros Karatay

h- Komîsyona Zanîst, Çand, Hûner û Sporî:

- 1) Ezîz Mamoyan-serok
- 2) Abdullah Uzun
- 3) Nuray Şen
- 4) Mezher Xalihî
- 5) Mustafa Reşît

i- Komîsyona Jeopolitik û Stratejî:

- 1) Selim Ferat-Serok
- 2) Hesen Qazî
- 3) Hüseyin Kartal
- 4) Şuwan Mecîd
- 5) Kemal Mir Avdelî

k- Komîsyona Ewlekariya Netewî:

- 1) Zagros Xusrewi-serok

- 2) Mehmet Hüseyin
- 3) Ali Zoroglu
- 4) Behem Mahmut
- 5) Hayati Kaytan

l- Komîsyona Koçberî û Diasporê:

- 1) Aslan Biçen- serok
- 2) Haydar Işık
- 3) Osmail Lori
- 4) Hecî Erdogan
- 5) Sebo Hadiko

Komiteya Parasatîna Serokê PKK Birêz Abdullah ÖCALAN:

- 1) İbrahim Ahmed-Serok
- 2) Norî Talabanî
- 3) Mustefa Şalmaşî
- 4) Güney Aslan
- 5) Cemal Alemdar
- 6) Fevzi Sayıp
- 7) Hesen Qazî
- 8) Saif Badrakhan

9) Duriye Avni

10) Adil Ezîdî

Desteya Disiplinê

- 1- Ferîdun Mîtran
- 2- Siraç Bilgin
- 3- Ahmed Muderrîsî
- 4- Ali Saçık
- 5- Nasır Resulî

Komîta Aştî û Diyalogê

- 1- Şêx İzzedîn Hüseyinî
- 2- Mele Faik Dilo
- 3- Abdulbasit Hemo
- 4- Şuwan Mecîd
- 5- Dr- Perşin Nuri Arif
- 6- Melle Resul Pêşnemaz
- 7- Remzi Kartal
- 8- Prof. İzzedîn Mustafa Resul
- 9- Nizamettin Toğuç
- 10- Pitros Karatay

KONGREYA NETEWÎ YA KURDISTAN I. BIRYARÊN CIVÎNA CIVATA GIŞTÎ

(24-27 Gulan 1999)

Kongreya Netewî ya Kurdistanê ku roja 24 ê Gulanê li Amsterdamê bi beşdariyake fireh ji rêxistin, sazî û şexsiyetên çar perçan hate ragihandin, piştî xebateke çarrojî pirs-girêkên di rojewa xwe de guftûgo kirin û gihandin encamê.

Di kongrê de Peymana Kongre bi hinek gihertinan hate pejirandin û organên wê hatin binavkirin. Organên kongrê ev in:

- 1- Civata Giştî ya Kongre
- 2- Konseya Birêvebir: Ji 23 Kesan pêk tê
 - a) Desteya Serokatîyê: 7 kes
 - b) Komîsyon: 11 kes
 - c) Endamên din: 5 kes
- 3- Konseya Şewrê (Amojgarî)
- 4- Desteya Qanûna Bilind
- 5- Konseya Disiplinê

Kongre ji 174 endamam ku ji wan 24 jin in pek hatiye. 92 endam kesayetiyan serbixwe ne. 82 endamen mayî ji niwênerên rêxistin û saiyên in. Wekî din u kes ji endamên rûmetê yên Kongree ne. Hejmara rêxistin û saziyan endamên Kongre ne 28 in.

Civîna giştî bi hîlbijartin ev endamên me ji bo organên Kongre hîlbijartin:

Serokê Kongre: Prof. Dr. Osmet Şerif Vanly

Desteya Serokatîyê: Abdurrahman Çadirci, Zübeyir Aydar, Nadir Naidrov, Fikri Aho, Hacı Ahmedî, Nebil Hesen

Listeya endamên me ya kesên ku wek serokên organ û komîsyonan hatin hîlbijartin di paşkoçê de hatin pêşkêş kirin. **Birêz Abdullah Çalan** wek serokê rûmet yê Kongre hatiya hîlbijartin. Bi mebesta parastina birêz Abdullah Öcalan di bin serokatiyê Öbrahim Ahmed de komîteyek hatiye damezrandin.

Kongre komploya navmeteweyî ya ku li dijê birêz Abdullah Öcalan hatiya lidarxistin şermezar dike. Herwuha Kongre qanûnên Tirk ku nasnameya Kurdan red dikin, giş mafên Kurdan yên demokratîk qedexê dikin û di vê çarçewa ne dadperwer de birêz Öcalan mehkeme dikin nas nake.

Bi armanca rawestandina şerê di nav rêxistinên Kurdsitani de û ji bo

destpêkirina diyalogê, bi serokatîya Şex Özedîn Hüseyinî komîteyek hatiye damezrandin.

Kongre ku li ser astê helî hilind iradeya siyasî ye ji bo çareserkirina pirs-girêkên Kurdî bi rengekî aşitiyane, ev biryar girtine:

- Ji bo ku Yekîtiya Neteweyan Kongre wek çavdêr qebûl bike û pirs-girêka Kurdan têxe rojewa xwe, divê serî li sekreteriyat û Konseya Ewlekariya YN bê xistin.

- Kongre divê ji bo gavên pêwîst bi Kongreya Emerîka re têkeve pêwendiyên

- Ji bo ku Konseya Ewropa, Yekîtiya Ewropa û Parlamentoya Ewropa ji bo çareserkirina pirs-girêka Kurd insiyatîvê bigrin, xebatên pêwîst divê bêne kirin.

- Divê ji bo hikûmetên welatên xwedîgotin tekevin hereketê heqwil bêne dayin.

- Serlêdana Yekîtiya Welatên Erebi divê bê kirin

- Serlêdan ji bo bidestxistina endametiya çardêr di Yekîtiya Welatên Îslamî de

- Ji bo ku pirs-girêka Kurdî bi aşî bê çareserkirin bankêg ji bo welatên têkildar

- Bangek ji bo rêxistinên Kurdan ku di Kongre de beşdarî nekirin da ku bibin endam

- Bangek ji bo PDK-Iraq û PKK da ku li hev bînin û xebat ji bo vê

- Îlankirina 15 Sibat mîna roja Yekîtiya Neteweyî li Kurdistanê

- Îlankirina 16 Adarê wek roja Şîna Neteweyî li Kurdistanê

- Pejirandina 24 ê Nisanê mîna roja Jenosîda Gelê Asuri-Suraynî û Ermenî û şermezarkirina wê

- Îlankirina roja 22 Çile mîna roja biranîna Komara Mehabad ya Kurdî

- Li her welatî vekirina niwêner-ayetiyan Kongre bi mercê ku Konseya Birêvebir ya Kongre bipesinê

- Kongre piştgirîya çareseriya Federatîv ya demokratîk li Başurê Kurdistanê dike.

Kongreya Netewî ya Kurdistan

Konseya Birevebir

27.05.1999

KONSEYA BIREVEBIR YA KNK Ê LI BRÛKSELÊ CIVIYA

Konseya Birêvebir ya Kongraya Netewiya Kurdistanê li paytexta Belçika li Brûkselê civiya. Di bin serokatiya Prof. Îsmet Cheriff Vanly de Konsey, bi taybetî di vê pêvajoyê de rewşa politîka Rohelata Navîn, Kurdistan, guhertinên nû û li ser kar û xebatên xwe heta îro sekinî.

Serokê KNK ê Vanly, di peyva xwe ya vekirinê de balê kişand ser pêvajoya nû piştî 2 yê Tebaxa 99 an ku serokê KNK ê ya rûmetê birêz Öcalan ji bo aştiyê destpêkiribû. Vanly wiha domkir: "Hin kesan ji bo me dibêjin 'KNK hemû Kurdan temsîl nake.' Ji hêla ve ev gotin rast e. Lê belê ez dikar im bibêj im ku em pîraniya gelê Kurd temsildikin û destûra me bi bingeha xwe, destûreke li ser derveyê sinoran e."

Di peyvandina xwe ya civînê de Ahmet Aktaş balê kişand ser merhela tekoşîna nû, destpêka tekoşîna ku ji bo nasnameyê bû, pêvajoya nû ku ji bo çareseriyê ye û di ser de îsrarkirin daxwaziya dijmine. Aktaş wiha got: "Her gelên di rewşa me de, di vê pêvajoyê de derbazbûne. Îro dijmin ji domandina şerê çekdarî ya PKK ê natirse, ji bûna konewanî ya (polîtîkwanî) wî ditirse. Me îspata şerê çekdariya xwe

kir. Divêt em konewaniya xwe ji îspalbikin. Vêgav li Tirkîyê li ser komara demokratîk niqas tênekin. Proja komara demokratîk, ji proja federasyon û otonomiyê herî firehtir e."

Li hember hin daxuyaniyên mîna ku KNK dabe, niqas hatinkirin. Lê belê hate zelalkirin ku programa KNK ê kifşe ye. KNK ne dikare ji bo rêxistinîna programê çêke û ne ji dikare berpîrsiyariya daxuyaniyê wan bike. Di programa KNK ê de ji bo pirgrêka Kurd, bi aweyê aştiyê û diyalog, xebata çareserî û alîkariya tekoşîna li her çar parçeyên Kurdistanê de, bi rewşeke zelal hatiye diyarkirin. Bal hate kişandin ku di vê hêlê de nakokî nîne.

Rehîm Emîrî di dîtîna xwe yê ku anî ziman de, tevî axaftinên Ezîz Mamlê, ku gotibû: "Şer, hilişandin û wêrankirina Kurdistanê ye" bû wiha domkir: "Li ser mahana şer, di Kurdistan de qetlîam û koçberî bû ye wek parçeyêke jiyana gel. Di rojên borî de gelê me, ya li Rohelata dijî, ji hevûdû belav bibû. Lê îro êdî di herêmeke teng de dijî. PKK wek stûna KNK ê ye. Bê xwestinê an jî neyê xwestinê, her gaveke wî, bandora xwe wê bixe ser KNK ê."

Daxuyaniya Civîna Konseya Brêvebir ya KNK ê

Konseya Brêvebir di bin serokatiya serokê KNK ê Prof. Îsmet Cheriff Vanly di 18.09.1999 an de li Bruselê civîna xwe lidarxist.

Di civînê de bûyerên siyasîyên dawî bi berfirehî hatin niqaşkirin û xebatên derbasbûyî ji hatin munaqaşkirin û nirxandin. Herwisa plansazî ji bo karên pêşerojê hat dariştin û sazîkirin û ev biryarên jêr hatin girtin:

1. Em careke din bang li dewleta tirkî dikin ku ew proja aştiyê ji aliyê PKK ve hatiye destpêkirin bê bersiv nehêle û vê derfeta dirokî ji dest berned e. Ji bo berjewendiyên herdu gelan û yê herêmê. Di vê merhela hesas de, em ji sazîyên navnetewî dixwazin ku rolên xwe yê pêwîst bibînin; bi taybetî piştî vekîşîna hêzên ARGK ji bo dervayî sinorên Tirkîyê û berdawambûna operasyonên artêşa tirk li Kurdistanê de wek çavdêr rola xwe bilize. Ji ber ku ev operasyonên artêşa tirk ji bo aştiyê astengên mezin derdixin holê.

2. Konseya Brêvebir, ji bo pirsgirêka Kurd ku bê çareserkirin; ji bo her çareseriyekî aştiyê û adilane pişgiriya xwe dide xuyakirin û ew jî di guncê li gel prensîbên bingehiyên peymanî KNK ê ku mafên çarenûse bo gele Kurdistanê.

3. Ji ber pêşveçûnên siyasî û giringiya karên diplomasiyê û neteweyî di vê merhelê

de biryar hat standin ku li Kurdistanê, Amerika, Îngilîstan, Skandînavya û li hinêk welatên din buroyên KNK ê bêne vekirin.

4. Yek ji karên binirxîn PKDW ê; bi beşdarbûna sazî û partiyên Kurdistanê damezirandina KNK ê bû. Di vî warî de, bi rastî PKDW ê bi dilsozî û zanebûn bi karê xwe yê pîroz rabû. Ji bo ku ew hêz û zanebûna endamên PKDW ê bi berdawamî û di hemû hêlan de, di xizmeta gelê Kurdistanê de be, nexasime (bi taybetî) di vê dema sernivîs saz de (qeder) em bi dilxweşî di wê hêviyê de ne ku endamên PKDW ê yê birêz bikaribin rola xwe bi awayekî mestir û girîngtir bidomînin di nav KNK ê de.

5. Ji ber nazîkbûna merhela ku gelên Kurdistanê têra derbasdibin û pêwîstiya yekîtiya neteweyî, em bang li hemû partî, rêxistin, sazî, kesayetiyên welatparêz dikin ku piştgiriya KNK ê bikin û cihê xwe di nav de bigrin. Ji bo ku bikaribin rola xwe yê dirokî di pêvajoya lihevhatina neteweyî de li ser rêya serketinê de bibînin. Di vî warî de em ji hemû Kurdên welatparêz, dilsoz û hêzên Kurdistanî hêvî dikin bikaribin lihevhatina neteweyî bikin rastî û agirbesta PKK ê li başûrê welatê bê bersiv nemînin.

**Konseya Brêvebira
Kongra Netewiya Kurdistanê
19.09.1999**

gera yazdemîn, şhid Dr. Qasımlo hate bîranîn û jî bo dewlementkirina çalakiyên bîranînê bîryar hate standin.

7- Ji bo danasîna Kongrê, cihên ku Kurdistanî lê hene bi gel re civîn werin çêkirin.

8- Ji bo cîbicîkirina biryarên civata giştî û ji

bo dem û dezgehên Kongrê bikaribin erkên xwe bi cih bînin, pêwîst hate dîtin ku hemû komîsyon di demêke kurt de civînen xwe bikin û bi biryar wezîfeyên xwe bi cih bînin.

Bi vê minasebetê, ji ber girîngî û nazikiya demê; em bang li gelê xwe

dikin ku yekîtiya xwe biparêzin û xurtir bikin, ji her demî zêdetir li serok, şoreş, dem û dezgehên xwe xwedî derkevin.

Bi slav û rêz.

**Desteya Serokatiya
KNK
11.07.1999**

Encama Civîna Awarte ya Desteya Serokatiya KNK ê

Desteya Serokatiya KNK ê, di bin serokatiya, birêz Îsmet Cheriff Vanly de, 11.07.1999 an li Brukselê civîneke awarte lidarxist.

Di civînê de, bûyerên siyasîyên dawiyê biberfirehî hatin nirxandin. Bi taybetî li ser rewşa serokê şerefê yê KNK ê û seroke PKK ê birêz Abdullah Öcalan hate rawestandî. Bi wê ve girêdayî, piştî biryara mehkema dewleta Tirk ya îdamê; reaksiyona gel û sazîyên Kurdistanî, helwesta dewlet û hêzên biyanî û rewşa dewleta Tirk hate nirxandin. Her wiha, encamên civîna derbasbûyî ya Konseyê û xebatên komîsyon û komîteyên KNK ê li ber çav hatin girtin û xebatên pêşerojê jî hatin plankirin. Di civînê de, piştî van danûstandinan ev biryarên jêrîn hatin standin:

1- Kongre, mehkema

dewleta Tirk û biryarên wê nasnak e, her wiha vê biryarê wekî biyara qirkirina gelê Kurd dibînin û bi tûndî şermezardike.

2- Bi navê "Ji îdamê re na, ji bo birêz Öcalan azadî û ji bo Kurdistanê aştiyêke bi rûmet!" qampanyekî li ser asta netewî û navnetewî de bê vekirin.

3- Ji bo ev qampanya bi aweyê serketî her dewam bibê, komîteyên cûrbecûr ku di vê hêlê de dixebitin, bêne destek kirin û ji bo hemûyan kordinasyonêke bilind were sazîkirin.

4- Bi navê vê qampanyayê meseke netewî di navenda Ewropa de bê çêkirin.

5- Di warê diplomasiyê de, di serî de, li gel Amerika û welatên Ewropa û dewletên di cihanê de xwedî giraniyê ne, li gel wan di nava planekî de pêwendî bînin danîn.

6- Bi munesabeta salve-

Civînên Komîsyonê KNK Hatin Pêkanîn!

Kongreya Netewî ku di heyva bihuri ya Gulanê da hatibu eşkerekirin, 19-20 ê heyva Hezîran ê de li paytexta Bêlçîka Brükselê xebatên xwe berdewam kir. Komîsyona Karên Derve, Komîsyona Aborî û Darayî û Komîsyona Şopandina Daweya Sedsalê ya Serokê Remz yê Kongreya Netewî Abdullah Öcalan biryarên girîng girtin û dest bi xebatên xwe kirin. Komîsyona Şopandina Daweya Sedsalê ya Abdullah Öcalan, di bin serokatiya İbrahim Ehmed de li hev civiya. Di vê civînê de hate pêşwazîkirin ku têkilî bi raya giştî ya hundûr û ya der ve re bîn çêkirin û ew dosyayê ku hatine amadekirin bîn dayin û bîn agahdarkirin. Pêşxistina karê diplomasi û nasandina Daweya Sedsalê ji raya giştî re. Civîna Komîteyê li ser van xalan û paşê parvekirina kar li nava endaman de bi dawî bu.

Komîsyona Aştî û Hevpeyvîn ku di bin navê Şêx Îzedîn Huseynî de civiyabû biryar girt ku ew ji bo aştiyekî berdewamî kar û xebat bike. Ji bo têkilî û karên navendî Remzî Kartal, ji bo xebatên di nava Kurdistanê de Dr. Îzedîn Mistefa Resul hatin wezîfedarkirin. Demekê pêş de ji, dayîna agahiyên berfireh hate plankirin.

Komîsyona Karên Derve ji, gelek biryarên girîng weke di serî de têkilî tev Dewletên Yekgirtî yên Emerîka û li pir dewletên din de vekirina büroyên têkilîyan. Karên ku di pêşerojê de bîn kirin hat plankirin û binê çavderî û agahdariya Neteweyên Yekbûyî û Parlamenta Ewropî de pêkhatina têkilîyan û di sa têkilî bi Grubên li Derveyî Hükümetan (NGO). Û di sa statûya çavderî ji bo Neteweyên Yekbûyî û endameti ji hate biryarkirin.

Kar vaz

ENCAMA CIVÎNA KOMISYONA KARÊ DERVE YÊ KNK Ê

Civîn, bi amadekariya çar endaman ve dest pêkir.

Bi beşdariya Celal Caf, Şemsê Kiliç, George Aryo û Mistefa Şalmaşî rojeva civînê, bi taybetî li ser dî xalan hate domandin.

Rojev :

- 1- Parvekirina wezîfeyan,
- 2- Plansazî.

Piştî hin nîqaşan, li ser tarz û xebateke ku bikaribe encam bistîne hate sekandin û van pêşniyazan hatinkirin:

Ji bo encam standina li hember karê derve, pêwîst e qontrola hemû xebatan di bin çav de bîn girtin, heta dawî bîn domandin û van encaman di navendê de bîn berhevkin. Ji bo ku KNK temsîla neteweke, li ser bê rawestandî. Ji bo beşdarbûna endaman nav kar, divêt Komîsyona Karê Derve, bi rewşeke hisî û balkêş hewlbidê, plansaziyên xwe jî, biryarên komîsyonên din bidin ber çavan û amade bikin. Piştî tesbîta navendê, li Emrika, İngîlîstan û li Îskandinavyê jî bi şekleke büro û bi navendê ve girêdayî xebateke bê domandin. Hemû proje û xebatên tîn kirin, piştî çavderîya Konseya Serokatiyê, ji bo agahdariyê, pêwîst e ji her endameke re bîn şandinê. Divêt di her civînê de, serokê komîsyonê an jî cîgirê wî amade be.

Pêwîst e plansazî, bi rewşa gelemperîya konjuktura politîkayê bê amadekirin.

1- Rojev, Şaxa yekem :

Endaman, piştî nîqaşên di nav xwe de, ji bo ku Celal Caf û Mistefa Şalmaşî bi xebatekê ve girêdayî ne, Şemsê Kiliç wek cîgirê serokê komîsyonê hate hilbijartin.

2-Rojev, şaxa duyem:

a- Di têkilîyên navnetewî de, pêwîst e bîngêh bi dewletên ku bandora xwe li ser siyaseta cihanê danîne ve be. Li ser vê esasê jî serî ve Yekîtiya Dewletên Emrika (YDE), Çîn, Rûsyê Japonyc, İndiyanye, İngîlîstan, Elmanyê, Franse û bi hemû serokwezîr, wezîrên karê derve yên dewletên din re, nameyên ku bikaribe KNK ê bide nasandin û pêşniyariya hevdîtîne di-

ke, bîn şandin.

b- Di sa eynî di vê naverokê de, ji bo Yekîtiya Konferansa İslaman û Asambla Parlamenterên welatên Ereban re ji name bîn şandin.

c- Ji bo di nav Yekîtiya Netevan de statûyê çavderî, komîsyoneke lêkolînê bê damezrandin. (Li YDE Nejmedîn Kerîm, li Swîsê-Cenovê İ.Sharîf Vanly-Ji hêla din ve, saziyên bi Yekîtiya Netevan ve girêdayî û bi ONG an re têkilî, plansaziyên bi taybetî werin çêkirin.)

d- Bi UNHCR-Xaçê Sor-Komîsyona Mafê Mirovan-Helsinki Watche-Federasyona Mafê Mirovan-Amnestî International uwd. re lêgerîna xebateke hevbeş were kirin.

Xebatên li hember welatên Ewropa

Wek li jor hate zimên û ana gorê biryara Kongrê, li hember nameyên ku ji welatan re tîn şandin, bi saziyên navnetewî, yên li Ewropa de jî xebat bê kirin.

Li ser vê bîngêhê:

a- Bi sekreterya Yekîtiya Ewropa û saziyên pê ve girêdayî re destpêka têkilîyan,

b- Endamên Parlamana Ewropa yên nû hatin hilbijartin re, li ser navê KNK ê nameyêke pîrozbahiyê û ji bo grûbên di nav PE de jî, nameyêke bi daxwaziya hevdîtîne were şandin,

c- Ji bo pejiwandina heyetên KNK ê, ji sekreterya Konseya Ewropa, ji komîsyon û grûbên wanên politîk re name werin şandin, bi Yekîtiya Hevkarî û Ewlekariya Ewropa re pêşvebirina têkilîyan, ji bo hin berjewendiyan, li ser vê saziyê lêkolîneke berfireh bîn çêkirinê.

d- Bi Yekîtiya Parlamenterên Navnetewî re ji bo hevdîtînan xebat werin kirinê,

e- Li ser îlankirin û armancên KNK ê, ji sekreterya giştî yê İnternasyona Sosalîsta re nameyêke bê nivîsandin û pêşniyaza hevdîtîne were xwestinê,

f- Ji bo hevdîtînen bi NATO re, li ser dezgehên eleqeder bê sekandin,

g- Divêt li ser têkilîyên Watîkan

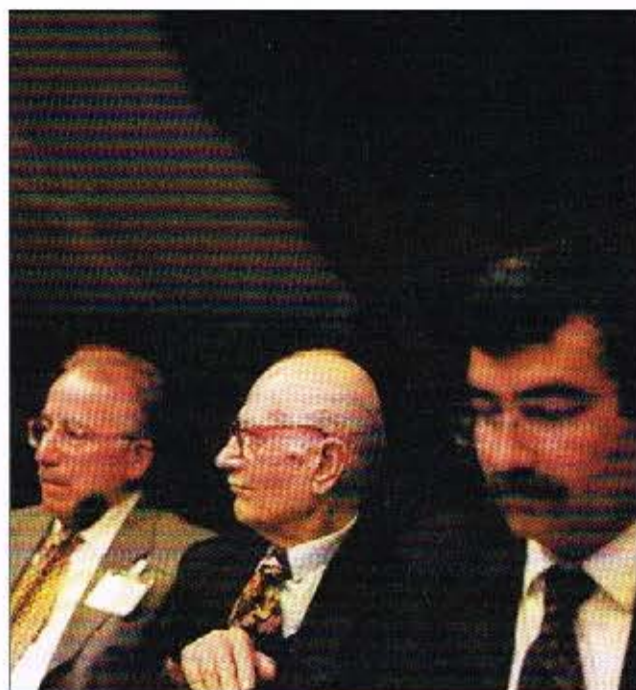
û saziyên girêdayî ve were sekandin,

h- Ji bo danasîna armancên KNK ê, ji Yekîtiya Dêrên Cihanê re agahdarî û daxwaziya hevdînê bîn kirin.

i- Li ser pêşveçûna têkilîyên bi Misir û Lîbya re bê sekandin û ji bo birêz Kaddafî re nameyêke bi taybetî bê nivîsandin û spasî were kirin.

20 ê Tîrmeh 1999

Komîsyona Karê Derve

Ji bo Konseya Birêvebir ya KNK ê

Encama Civîna Komîta Aştî û Diyalogê

Encama Civîna Komîta Aştî û Diyalogê Civîna komîtê, di bin serokatiya Şêx Îzedîn Huseynî de bi beşdariya endamên komîtê Prof. Îzedîn Mistefa Resul, Remzî Kartal, Mele Resul Pêşnemaz, Şiwan Mecît, Nizamettîn Touç, Ebdûlbasît Hemo, Mele Faîq Dilo û Pîtros Karatay pêk hat.

Di destpêka civînê de, her endam di derbarê qîmeta xebata komîta aştiyê dîtîne xwe diyarkirin. Bi taybetî rewşa bizava netewayî û gelê Kurdistanê dan ber çavan.

Di vê çarçovê de ji bo nehiştina şer û nakokiyên nav xwe, bangêki giştî ji bo hemû partî û rêxistinên Kurdistanî çêbe û taybetî hewlbidin ku şerê navbeyna PDK û PKK ê bête sekandin.

Ji bo dan û standînen navbeyna PKK û PDK ê van biryaran hatin pejiwandin:

1- Bi berpirsiyariya Dr. Îzedîn Mistefa Resul û alîkariya Ezîz Mihe-

med heyetêke bête dirûstkirin, ji bo serlêdana PDK li Başûrê Kurdistanê de,

2- Di bin berpirsiyariya Şêx Îzedîn Huseynî û çend endamên komîta aşti, ji bo serlêdana PKK ê,

3- Ji bo pêşketina xebata komîta aştiyê, pêwîst e destpêkê de serlêdan li gel PKK ê çêbe û derbarê aştiyê de dîtînen PKK ê were girtin û ji bo xebata aşti û diyalogê piştewaniya PKK ê bête xwestin,

4- Ji bo pêşketin û encam girtina xebata aştiyê, heta encam neyê girtin, di derbarê dan û standînan û diyaloga di

gel PKK û PDK ê, ji hêla çapemeniyê ve neyê weşandin,

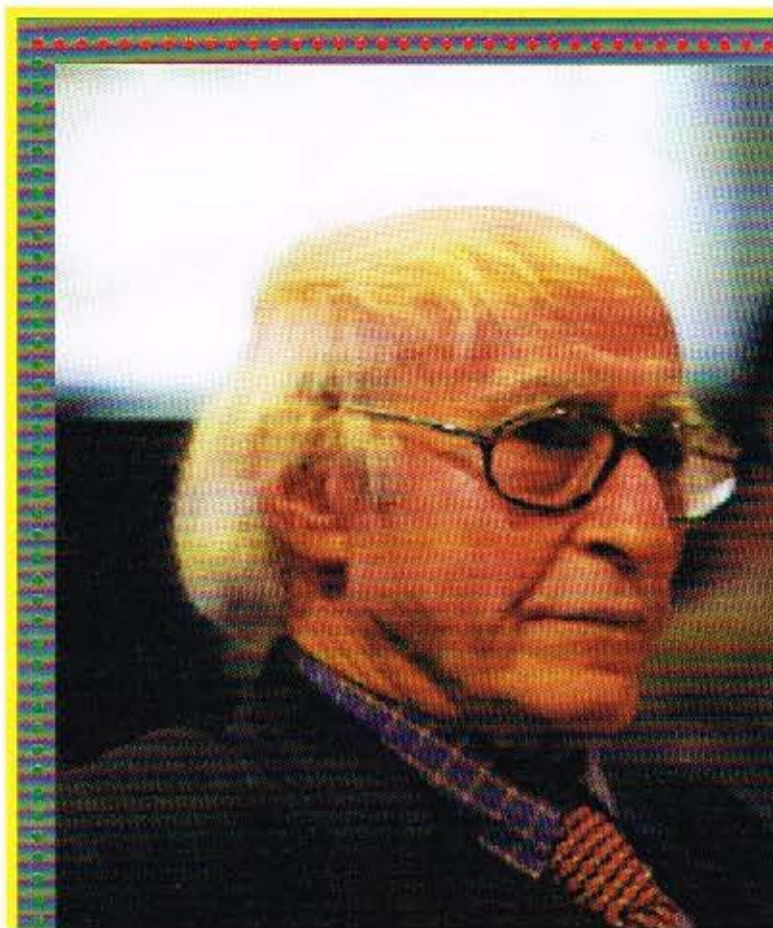
5- Ji bo meşandina karê komîta aşti û diyalogê dî cîgir hatin hilbijartin. Ji bo kar û xebatên navendî; Remzî Kartal, ji bo xebata aştiyê li Kurdistan jî, Dr. Îzedîn Mistefa Resul hatin diyarkirin,

6- Di pêşerojê de, di derbarê xebata aşti û diyalogê de, ji bo agahdariya gel û rewşenbîran, civîn û konferans bête çêkirin.

20 ê Hezîran 1999
Komîta Aştî û Diyalogê

Axafina Serokê KNK ê di Konferansa Kongra Netewa Kurdistan ya Bakûrê Amrîka

“Em daxwazdikin ku bi cîranên xwe re di nav aştî û demokrasiyê de bijîn”

Bi vê awayê tekoşîna gelê Kurd, ji hêla dadgeha Tirkiyê ve wek terorizm hate bi navkirin. Zelale ku ev bûyer ji bo yekîtîya gelê Kurd gaveke herî mezin bû. Hêwiyên dewleta Tirk û hevalbendên wî ket valatiyê. Ger ji aliyê hin dewletan ve wek surprîz hate dîtin jî, li her çar parçeyên Kurdistanê û ji herêf Kurdên di diasporayê de, cûrbecûr çalekî çêbûn. Gelê Kurd ji bo damezrandina yekîtîya xwe, xwe dane îspatkirin.

Li hember vê serhildana gel, ji bo saziya netewî KNK ê, em jî ketin nav xebateke cuda. Kongra Netewa Kurdistan di 24 ê Gûlan ê 1999 an de li bajarê Hollandê-Amsterdamê, bi çêşeke mezin hate îlankirin. KNK, temsîla her çar parçê Kurdistan, Kurdên diaspora û gelên Asuri-Suryanî dîke. KNK, ne saziyeke leşkerî û ne jî partiyekîye. Bingehê wê partî, rêxistin û şexsiyetên kurdistanî ne. Armanca wê, bi rêya demokrasi û mafê mirovan, çareserîya pirsgerêka Kurd e.

Piştî dengên civîna giştî ya yekemîn ku bûm Serokê KNK ê, di peyva xwe de min wiha got: "Ev rûmet û berpirsiyariyeke herî bilind e. Wek hûn û gelê Kurd min nasdikin, ji bo gelê xwe ezê bibim rûyê demokrasiyê bi ken, li zaliman jî, bi rûyeke hesin û pola mêzebigim." Di siyasete de miroveke azadim. Nêrîna me yê di navbera partiyên Kurdan û parçeyên Kurdistanê de ye. Wek di destûra KNK ê de hatî kifşkirin, pirsgerêka netewî li ser her partî, parçe û berjewendiyên şexsî ye. Ji ber vê çendê KNK, bi lû cîheke ve girêdayî nîn e, pêwîst e vê hisê jî nede. Ez wek şexseke tû partî, rêxistinên Kurd û endamên wana terorist nabîn

im. Ji hêla Kurd û hin hevalbendên wê ve, PKK bi vê navê tê naskirin. Lê ana gorê ku ez dibînim, bi destûra we, dikarim bibêjim ku xebatkarên vê Partiyê, nesla nû ya welatparêzên Kurdistanê, keç û xortên ciwan, bi rewşeke dilsoz û bi disiplîn karê xwe yê rojane dimeşînin. Ciwanên welatên din, di nav bê armancîyeke de jiyana xwe ya şexsî dimeşînin, haya wan ji problemeke netewa wana nîne. Li hember wana ciwanên welatparêz ya Kurdistan, şev û rojên xwe bi xebatên netewî re, wek "keşişeke bi dêra xwe ve girêdayî" be derbasdikin. Îdeolojiya wanê herî mezin jî ewe ku li Kurdistan û herama wê de azadî û demokrasi bi cîh bikin.

Ji bo ku KNK saziyeke nû ye, him kêmasî û him jî li pêşîya wî pir tiştên bîn çêkirin hene. Hin kesan dibêjin, hemû partiyên Kurd di nav KNK ê de cîhê xwe nagrin. Sedema wê jî KNK hemû Kurdan temsîl nake. Divêt ji bo vê dadgeheke bê vekirin û encam lê bê anîn. Kî ji me dikare saziyeke ku hemû hemwelatîyê wana di nav de ye, an jî kes ji wana dij nîne nîşanbide? Ez welateke wiha nasnakim. Dibe ku ANC, PLO an jî FLN wiha bin. Kurdistanê seranser gerîya me. Dîtin min ewe ku KNK, bi kêmasî jî %90 daxwaziya gelê Kurdistanê ye û temsîla wana dîke. Ji bo pêşeroja netewî, pêwîstiya yekîtîyê heye. KNK jî tam di vê demê de hate damezrandin. KNK, wê bi alîkariya gelê xwe misyona dikeve ser milê xwe pêk bîne û di wî biryarî de ye ku kêştiya gelê xwe bixşîne limanên diyarên azad.

Partî û rêxistinên ku li derveyî KNK ê mane re me name şand. Ji bo di bin banê KNK ê de xwe baş bibî-

nîn, çî ji destê me bê emê bikin. Or-ganeke me jî komîta aştî û dialogê ye. Helbet xebata vê komîteyê di nav Kurdan de ye. Ji Kurdistanê Persan birêz Şêx Îzedîn Hûseynî, serokê vê komîte ye. Ji bo ku di navbera xwe de şer nekin, bi rewşeke tûndî çûme ser Yekîtîya Niştimanê Kurdistan (YNK), Partiya Demokrata Kurdistan (KDP) û Partiya Karkerên Kurdistan (PKK) ê. Bo temsîlkarên KDP ê me derê KNK ê vekirî hiştî ye. Ji serokê KDP ê birêz Mesût Barzanî, nûnerên wî yê biratiyê xwest im. Serokê YNK ê birêz Celal Talabanî vê yekê bi cîh anî.

Serokê û serokwezîrên pênc dewletên endamê daîmî ya Konseya Ewlekariya Netewên Yekbûyî, çend welatên din, saziyên Ewropa û jî sekretêrê Netewên Yekbûyî birêz Kofî Annan re name hatin şandin.

"Hûn ji bo vê netewê çî dixwazin?" Ev pirs, piştî damezrandina KNK ê ji aliyê jîneke ve ku di BBC de kar dike hatibû pirskirin. Bersîva min "dewlet" bû. Jina rojnamevan bê deng sekinî. Zelal bû ku ev bersiv jê re wek surprîz hat. Piştî rojan di civîneke koneya serokatîyê de, min qala vê reportajê kir. Hin hevalên me, li hember viya, pêşniyaza nermayîyê kirin. Ev yek, cesareta daxwaziyên pir Kurdan ji bo netewa wana windadîke.

Divêt berê her tiştî vê mijarê emê li ser esasên wî binirxînin. 19 ê Mijdar 1998 an rojnama Fransî Le Monde de dinivîsand; "Gelên ku daxwaziya qedera xwe dikin û ev daxwazî hatiye redkirin, gelên dawî û yê mezin, gelê Kurd e." Di 1 ê Adar 1999 an hejmara kovara Time, ku li Amrîka derdikeve de; "Di cîhanê de gelên herî mezin û bê netew, gelê Kurd e." Ez jî dibêj im ku; "Gelên bê dewlet û herî mezin, gelê Kurd e." Mirovên

di fikr û raman de pêşveçûyî yê Bîrîtani û Fransî Renaissance, Montesquieu, Voltaire û wek Hume ve, qêdera mafên gelan hatibû formûlekîrin û di damezrandina Amrîka û di şoreşa Fransê de hate bikaranîn. Netewên Yekbûyî (NY) heta îro, di pir peyman û çareserîyan de vê formulê wek mafên bê sînor beyankirîye û bikaranîye. Berjewendiyên vê rewşê, di pratîka sînoren di bin kolonyalîstiya Ewropa an jî asimilasyona spî de, zêde astengiyan dernaxe holê. Bûna kolonyalîstî û jê xilasbûn, bi taybetî mafê reşikan e? Emelên kolonyalîzma sistema dewleta Tirk li Kurdistanê, bi taybetî û dijatiya mirovatîyê, ji kolonyalîzma li ser dewletên Efrîka pir cudatire. Daxwaziya xilaziyê ji bo geleke kolonî û di bin zordariya leşkerî de, ne şerm e, mafê wê yê mirovatîyê ye. Ger gelên Amrîka yê di bin kolonyalîzma Bîrîtaniyê de, mafê xwe yê cudatîyê nexwestina, îro Yekîtîya Dewletên Amrîka (YDA) çenedibû. Vêgav gelê Kurd jî vê tiştê dixwaze. Gelo ji bo çî gelê Kurd dibe terorîst?

Bi girêdayiya destûra KNK ê ve, ji Michiganê wek berpirsiyareke bangdik im ku azadî û yekîtî jî di navde, pêwîst e gelê Kurd bigihîje hemû mafê xwe yê gerdûnî. Tû keşeke, partiyeke, kî dibe bila bibe, Kurd an jî ne Kurd, ji bo neslên pêşeroj û Kurdistanî re nikare wana ji vê mafê çarenûsiyê bê par bike. Nikare bifroşe an jî têxe bin destê xwe. Amrîka, Ewropa an jî dewlet û gelekî din, li ser navê Kurdan, ji bo daxwaz û pêşerojên wana nikarin bibin temsîlkar. Di pêşeroj de mafê çarenûsî jî di nav de, li ser program û damezrandina Kurdistan, dîsa mafên gelê Kurd e. Divêt ev di serê dagirker, zordar û dostên wana de cîhê xwe bigre.

Dema em bêne meydana politîkayê, livir tê gotin ku di piştê perde de hîn dan û standinên bidizî hene. Ji bo dana hîn mafên Kurdan li Tirkîyê, di çapemeniya navnetewî de caran tiştê balkêş têne nivîsandin. 20 milyonê wê li Tirkîyê, bi tevahî derdorê 40 milyon Kurd heye. Hêj jî, kî vê hejmarê wek geleke hejmarhindik bidenîşandan, jî bêtengiya Kurdan bêhtir tişteke din bi dest naxe. Bi niv milyoni Kuweyt gel tê hesabandin, lê bi 40 milyonî Kurd gel nayê hesabandin. Ev ne fikreke zanistiye. Di nexşên Osmanîyan de bi rengeke balkêş Kurdistan dihata kifşekirin. Îro Tirkîye jî Kurdistanê re, Rohelat an jî Rohelat-Başûrê Tirkîyê dide nîşandan. Ger mirov livê baş mîzebîke, rewşa Kurdan yê îro pir zelal tê xuyakirin. Zêdebûna hejmara Kurdan li Tirkîyê, wek tewlîke û tîrseke demografîk diafirîn e. Li welatên demokrat, gelên cuda cuda bihev re dijîn, lê belê problemeke wana bi vê seklê nîne.

Ji 1930 an virde, mafê çandî ya Kurdên li Iraqê ango li Başûrê Kurdistanê dijîn heye. Başûrê Kurdistan li Erbil, Silêmanî û li Duhokê sê zanîngeh bi zimanê Kurdî perwerda xwe didomîn e. Didû jî vana, jî aliyê hekkûmata Iraqê, yek jê jî aliyê Kurdên herêmê ve hate vekirin. Di demeke kin de emê wek heyaleke bifikirin ku Tirkîye dixwaze ji bo perwerda Kurdan bi zimanê Kurdî dibistan veke. Ev dewlet ne vê gelî û ne jî welatê wî nastike. Gelo van dibistanan li kûderê wê vebike? Di politîka YDA de li ser mafê çarenûsiya gelê Kurd bi aweyê zelal tê sekanandin. Bi wir ve girêdayî, ez jî dixwazim hîn tiştên taybet bînim ziman.

Nîkaşên ku li ser Kurdan çêdibe, ger ji bo rakirina rewşa awarte û cerdewanî, berdana Hatip Diele, Osmail Beşikçi, Leyla Zana û girtiyên din yê siyasî, li ser koçberên Kurd û çareserîya pîrsgirêka wan be, dilxweşiyê, di hêla demokrasiyê de gaveke girîng e. Ev jî tek bi serê xwe çareserî nîne, lê belê ji bo bîngeha pêşerojê re dialogên baştirin. Gelên Kurd, gerilayên Kurd jî bo vegera niqta 15 sal berê, (ku ev niqte sifir

“0” bû) şernekirin. Divêt şerê di navbera PKK û KDP ê de ji bi aşî bête rawestandî. Li ser vê mijarê, Kofi Annan nama ku jê-re hatiye, li gorê qanûna Nete-wên Yekbûyî şaxa 99 an kire rojeva Konseya Ewlekarîyê. Daxwaza wir de, di bin siwana saziyên navnetewî de konferanseke navnetewî bê lidarxistin.

Di çarenûsiya mafê gelan de, ji azadî heta federasyonê mafên cuda cuda hene. Lê divêt bê zanîn ku li Tirkîyê qanûna bigehîn li ser bîngeha demokrasiyê û mafê mirovan neyê guhertin, federasyonê wana jî tû çare nabe. Gaveke wiha di 14 ê Tirmeh 1958 an jî teref serleşker Abdul Kasim, ku monarşiya Iraqê hilişandibû de hatibû avêtin. Piştî rojan wek tê zanîn rewşa politîka Iraqê fetilî ser diktatoriya Saddam Hîscîyîn.

Pêwîst e wek mînak bê nîşandan ku piştî hevdiştinê dirêj-têkçûyî ya Saddam û Mistefa Barzanî, di 11 Adar 1974 an de dewleta Iraq jî aliyê xwe ve ji bo Kurdan îlana otonomiyê kir. Serokê KDP ê Barzanî, di vê pêvajoyê de bi gelemperî (Kerkuk li derveyê sînore otonomiyê tima, însiyatifa aborî, rêvebirî û otorîta ser gel, ewlekarî, demokrasiyê û whd.) rewşa Kurdistanê da ber çavên xwe û wê biryara otonomiyê nepejirand, red kir. Li ciheke wek Tirkîyê ku her tiştên Kurdan qedexeye, mirov nikare behsa van tiştan bike. Xwediyê programeke şaş û dij be jî, li ser navê Kurdan ne zanîngeheke, ne dibistanê û ne partiyeke nîne. Lê rejîma Saddam berpirsiyarê jenosîda 383.000 Kurdan e û ew bê ceza maye.

Polîtîka jenosîda Tirkîyê jê Saddam cudatire. Bi zorê darê 10 milyon bêhtir Kurd koç metropolên

xwe kiriye. Bes li Stenbolê tenê derdorê 4 milyon Kurd dijîn. Di Kurdistan de emelên dijê mirovahiyê pir in. 3.500 gund hatin xerakirin, şexsiyên di rû de bi aweyê hovîti hatin qetilkirin an jî ji ber ramanên xwe ketin girtîgehan û bi sistema taybetî di wir de jî têne kuştin. Her çikasê di qanûnên wan yê mirovan de cih bigire jî, YDA vê yekê naxwaze bibîne.

Bi rêvebirîya YDA (Yekîtiya Dewletên Amrika) dewletên NATO, ji bo xilaziya Ernavutên Kosovo re êrîş birin ser Miloseviç. Ev sereftin bû û baş hate pêşwazikirin. Amrika dikare bi hevkarên xwe yê Ewropa re bê şer û bê êrîş, bi rewşeke siyasî derbazê pêşiya jenosîda dewleta Tirk ya li ser Kurdan bibe. Mezinên Amrika bi damezrandina dewleta Amrika, jî gelê xwe re mîraseke demokrasiyê herî baş berdan. Daxwaziya min ewe ku serokê Amrika Bill Clinton jî di binvan esasan de, li Kurdistanê mafên mirovan têxe bin garantiyê.

1992 an de wek Fancis Fukuyoma nivîsibû, ne dawîya dirokê ye. Nîha dirok herî bi lez e. Em di pêvajoya globaliyê de dijîn, bi aweyê şok gelên kevn ji kûrayîya dirokê derdikevin der. Samuel R. Huntington di sala 1996 an di pirtûka xwe yê bi navê “Şerên Şaristanî” de, tanî ziman ku “Piştî Şerên Sar cudatiya di navbera gelan de ne îdeolojîk, siyasî û aborî nîne, çandî ye. Mirovati tim li hember pîrsekî bû. Ev pîrs jî ev bû ku gel û netewan ji xwe dipirsyan: ‘em kî ne?’ (...) Grûbên çandî, qebîlan, grûbên hejmarhendik, civakên olî û netewan, bi şaristaniya xwe dahatin naskirin.”

Yekîtiya Sovyetê ya berê di nav xwe de parçe bû, lê belê di dorê de Çekoslovakî, Yugoslavya, Eritre, Efrîka Başûr û li navenda Ewropa mînaka Belçîka hebû. Piştî Fransê Belçîka jî, terka rewşa dewleta uniteriyê kir, ji bo ku li ser navê Flaman û Valon nebe dû parçeyê azad, vergeriya ser dewleteke federatîfîyê. Di pîr demeke kin de tiştên ku ji bo me wek utopyakî, wek xewn û xeyal bûn, îro bi aweyê hêsanî têne afirandin.

KNK, jî bo her çareseriyên Kurdistanî derê xwe vekirî hiştiye. Di bîngeha şîrkatiya berjewendiyên dewlet û gelên herêmê ve em li gel sistemeke federatîf in.

Ger Tirkîye dixwaze pîrsgirêka Kurd çareserbike, pêwîst e bi rewş-

ke ku nasnama gelê Kurd û her mafê wanê gerdûnî hête naskirin, qanûna xwe yê bîngehî bi tûndiya demokrasiyê bigûhêrin e. Divêt Tirkîye jî wek Belçîka rêyekî çareseriyê bibîne, li hember mafê gelên din di nav sînoreke de wek federasyonêke dû gelan û bi dû herêmî ve bi sistema demokrasiyê xwe idare bike. Kurdî û Tirkî wek hev, di statûyêke fermî de bê pejirandin. Dewleta demokrat ya herikevn yê Ewropa Swisre ye. Îro li vir çar (Fransî, Almanî, Îtalî û Ractia-Romanî) ziman tê bikaranîn. Û ev her çar ziman jî li ser pereyên wana nivîsandî ne. Di 1994 an de ji bo yek hêvokêkî bi zimanê Kurdî parlamenê Kurd Leyla Zana jî parlamaniya xwe bû û 15 salan hate cezakirin. Ez rewşa zoriya politîka Tirk dizan im, lê di federasyonêke vekhevî de gelê Kurd, bi zimanekî fermî, hemwelatîyên Tirk nayên pejirandin. Bi naveke nû dewleteke Kurd û Tirkan tê dîtin. Çima mirov naveke wek Awistîriya, Macarîstan an jî Çekoslovakî nebîn e? Gelê Tirk dikare Mustafa Kemal ji xwe-re heta dawîya jiyana xwe ced û bavê kal bipejirîne, lê ev navê han jî bo Kurdan bê wateye. Ji bo ku diroka wana yê bi hezar salan heye. Churchill û de Galle jî di jiyana xwe de jî bo gelan pir berhemên bi serketî afirandin. Lê tû caran nebûnc bav û kalê gelan. Demokrasi ewe.

Ev zelale ku heta di qanûneke li ser bîngeha demokrasiyê neyê amadekirin, tê de nasnama Kurd, welatê wê û herêma wê neyê kifşekirin, keske nikare bibêje ev pîrsgirêkê bê şer tê safîkirin. Ev jî rastiyeke, 15 salî bêhtirê şer domdike lê derket holê ku bi zor jî tişteke pêş naçe. Neyê jî bîrkirin, piştî revandina Öcalan jî gerilayên Kurd di herêma xwe de tîk neçûnc. Gerilayên serê çiyê li gor rewşê stratejiya xwe yê siyasî û leşkerî diguhêrin in.

1948 an, di domandina nîqaşa ewlekarî û aşîya navnetewî de, huqûqnasê Fransî Alber de La Pradelle, di pirtûka xwe yê bi navê ‘La paix moderne’ de di got ku; “jiyana gelekî dihêje şerekî.” Gelê Kurd li hember şer, bi sedan car aşîyê tercîh dikin. Vêgav dema nîqaşkirina aşîyê ye. Ger ev aşî ne tamam be, gelê Kurd, jî bo çand, rûmet û serxwebûnê bistîne dîsa ji bo şer amade ye.

Nama xwe ya 6 ê Tirmehê 1999 an ku ji bo Bill Clinton hate şandin de, min dawîya wê wiha xilaskiribû; “Ger nesla Kurd yê îro ji bo vê jiyana pêşerojê tekoşîna xwe nedomîne, divêt bê zanîn ku ji hêla neslekî gelê me pêşerojê de wê bê domandin.”

Em îro 40 milyonin, 20 salên din dibin 60 milyon gelekî dewlemend û bi erk. Koçberî û zordariya li ser me jî vê re nikare bibe asteng. Bav û kalên me Huri, Mîtanî, Haldî, Urartû û Împaratoriya Med şaristaniyên gelek mezin afirandine. Em daxwazdikin ku li ser axa xwe, idara xwe bi xwe, avakirina welatê xwe jî serî ve û bi cîranên xwe re jiyaneke bi aşî û demokrasiyê de bijîn.

ÎRADEYA KURDISTAN GIHIŞTE HEV!

Di wan merheleyên ku şerêş gelê Kurdistanê gihîştibû de, pêwîstiya organeke; qanûnçêkîrox, rêvebirî û di cihanê de temsîla gelên Kurdistanê bike hebû. Tirkîye, parlamenta xwe ji bo Kurdan girtibû. Lê helê daxwaziya me, di zemîneke legal de bikaranîna polîtîkayeke bû. Di domanîka axaftinên xwe de dişa li ser hin niqteyên girîng balkişand. Wek; PKDW di xebatên xwe yê polîtîk de astengiyên gelê Kurd, li polîtîka cihanê belavkir û da nasandin. Di nav pir dewlet, partî û rêxistinên de, grûbên hewkarî û dostayeti damezirand. Astengiyên Kurd û Kurdistanê, di platformên cihanê de da niqaşkirin. Di çêkirina konferansan de rola xwe list û temsîla gelê xwe kir. Yaşar Kaya anî ziman ku heta mafê çareserî li pirsgirêka Kurd ne be, ne pirsgirêka petrol û avê, ne jî çareserî li aştî û demokrasîya Rohelata Navîn tê.

Piştî vê axaftinê, derbazî ser rojeva xwe ya fermî bûn.

Şaxa rojevê a yekem, pêşveçûnên dawî bû. Zübeyir Aydar mafê axaftinê stand û got: "Di vê merhelê de her kes li ser çareserîkirina astengiyên Kurdan disekin e. Bi salane ku Enqere bi polîtîka xwe Kurdan tine dihesibîne, îro ji bo vê problemê ketî nav lêkolîna çareseriyê. Şerê çiqasê zor bû, aştî jî ewqasê zor e. Ji ber vê çendê, pêwîstiya herî zêde bi xebat û yekîtiya neteva gelê Kurd heye." Endamê Konseya Serokatîyê Ahmet Aktaş jî di axaftina xwe de berê her tiştî balê kişandê ser çareserîya pirsgirêka Kurd û li ser pêşve-

çûnên vê pêvajoyê rawestîya. Aktaş wiha got: "Gerîla, bi şerê çekdarî ya 15 salîya xwe, gelê Kurd kire nav sazbandîyê. Gelê me netewîya xwe nasdike. Îro edî di cihê tekoşîna çekdarî de, tekoşîna polîtîk destpêkîriye." Li hember gotinên hin kesên dibêjin "Gerîla belavbû, PKDW belavbû" jî Aktaş wiha domand: "Gerîla belavnebûye di cîhdaye, gerîla ewlekariya aştiyê ye. Kesên dûh dijê şerê çekdarî bûn, îro jî dijê aştiyê ne. Van gotinên xirab, jî derdor van kesan derdikevin. Pêwîst e mirov vana baş nasbike. Li hember van tiştan, di hêla pêvajoyê de agahdarkirina gel, ji bo me tevan wezîfeyê herî girîng e. Beşdariya nav KNK ê, tê wê wate ye ku ji bo me, girankirina barê ser milê me ye."

Nadîr Nadîrov jî, di axaftinên xwe de van tiştan anî ziman: "PKDW di dîroka Kurdan de pêşveçûnê herî girîng e. Bi taybetî li nav dewletên kevn ya Rûsyê de pir bi dîlşahiyeke mezin hate pêşwazîkirin û di nav gel de jî bi pîrestîyê balkêş tê naskirin. Siyaseta Kurd li her aliyê cihanê belavbûye. Bi taybetî piştî girtina serokê rûmetê ya KNK ê Abdullah Öcalan, bûyerên di paralela wê de qewimîn û daxûyaniyên wî jî girtîgehê, di dîtinên polîtîkaya Kazaxistanê de gûhertinên mezin çekirin. Rû bi rû di çend hevdiñên me de, vê rewşê û mafê Kurdan, di sistemeke demokratîk de anîn ziman."

Prof.Şeref Eşîrî ku temsîlkareke Kurdên nav Rûsyê diji ne, di gotina xwe de got: "Şerên çekdarî ya 15 salî îro

ket merheleyê nû. Vêgav gelê me, naxwaze di nav şer de jiyan bike, dixwaze di nav aştiyê de jiyan bike. Divêt em jî li gor vê dîtinê rê bidin pêşîya xwe. Ger ev neyê jîbîrvekirin ku berpirsiyariya me yê ji bo yekîtiya gel, jî rojên horî edî bêhtir e."

Hin parlamentaran ku di nav wana de Ali Yigit, Ali Haydar Cilasan, Remzi Kartal, Heci Çelik, Zübeyir Aydar, Ahmet Aktaş, Nizamettin Toğuç û Kazim Orak jî hebûn, li gor Qanûna PKDW ê ya bîngelî, beşdarê KNK ê bibin, pêşniyar-biyareke ji bo niqasê dane serokatîya diwanê. Di vê pêşniyar-biryarê de wiha tê gotin: "Vêgavê KNK hatiye damezrandin û roj bi roj jî sazbandîya xwe dirûst dîke. Bi vê aweyî PKDW jî gihîştîye armanca xwe û rola xwe ya dîrokî listîye. Li gor qanûna bîngelî, şaxa 1. û benda 19., di vî PKDW di qada netewî û navnetewî de, berpirsiyarî û mîsyona xwe ya tîkiliyê, mercên ku afirandîye û hwd teslîmê Kongra Netewî bike. Di vê çarçovê de em jî wek endamên PKDW ê, li gor hemû derfetên xwe tîkevin nav xebatên KNK ê û wê xurt bikin, hemû partî, rêxistin û sazîyên Kurdistanê jî, vedixwinin ji bo bi hemû erkên xwe di nav Kongrê de cih bigrin. Her wiha ji bo vê pêvajoyê, jî gelê me jî alîkarî daxwazdikin."

Piştî cuda-cuda û zor niqaşan re, bi nêzikê temamiya dengê parlamentaran amade, pêşniyar-biryar hate pejirandin.

BIRYARA CIVÎNA GIŞTÎYA PKDW

Parlamenta Kurdistanê li Derveyî Welat (PKDW) ji ber pêwîstiya pêkhatina yekbûn û sazûna ya Têkoşîna Rizgariya Netewî afirî, bi rastî di vê rê de pengava yekemîn ku hate avêtin, armanc ew bû ku Kongra Netewî bête çêkirin.

Lê hate dîtin ku di van mercên salên 1994-1995 an de xebata ji bo vê armancê nikare Kongra Netewî çêke û da ku kongre bête damezrandin di vê navbêrê de ji bo pêdiviyên yekbûn û sazûnê pêkbê, di 12 Nîsana 1995 an de PKDW hate damezrandin.

Herwiha dema di xala 3. yê qanûna damerzandina PKDW de kar û armancên PKDW ê tê jimartin, di paragrafa 1. de wisa dibêje: "PKDW dê ji bo Kongreya Netewî ya Kurdistanê bibe gava yekemîn. Ji bo pekanîna Kongre û meclîsa netewî, ku hemû gelê Kurdistanê hembêzdike, dixebite"

Dişa di xala 1. yê heman qanûnê de -kû xalê despêkêyepir zelal dide eşkerêkirin ku parlament jî ber çî afirîye û armancên wê çîye û hedefa wê avakirina Kongra Netewî ye. 19. paragrafa xala 1. wisa dibêje: "Ji ber vê pêwîstiyê heta kombûna Kongreya Netewî, PKDW hatiye damezrandin. Bi Kongreya Netewî re dawî li erk û berpirsiyarên Parlamenta Kurdistanê li Derveyî Welat tê"

PKDW li ser bîngelî armancên Zagona Damerzandinê bi giranî xebata xwe li ser sê mijara da runiştandin. Temsîlkirina gelê me di qada navnetewî de û dîplomasi, tîkiliyên bi gel re û karên ji bo yekbûna netewî.

Di warê diplomasi de pirsgirêka Kurda kişandîye nava navendên girîng yê cihanê; bi teybetî Ewropa û Emerîka hewldaye ji bo temsîliya terefê Kurd di hemû platformên hatine çêkirin û bi encamên hatîne wergirtin, bo Kongreya Netewî zemînkî pir girîng amade kir.

PKDW bi damezrandina xwe re dest bi xebatê kir ji bo ku li derveyî welat her cihêkî ku Kurdistanê lê hebe xwe bigihîne û curbêcur bicivin û bi hevdiñinan li ser bûyeran û xebatê gel agahdar bike û gel bixwe nava pêvajoyê. Ev xebatên xwe, her çend kême be, li goreyî derfeta Kurdîstaniyan jî kişandê nav xwe.

Her wisa ji bo pekanîna Yekîtiya Netewî û bi armanca civandina Kongra Netewî beşekî mezin yê xebata xwe di vî warê de kir. Weke tê zanîn PKDW, di Civîna Giştî ya 2. de, bi armanca meşandina xebata Kongra Netewî "Komîta Peywendîyê ji bo Kongra Netewî" çêkir. Vê Komîte, bi hemî partî, rêxistin, sazî û şexsiyeten girîng yê Kurdistanê re bi caran hevdiñin kir û di encama van hewldanan de, di nava pêvajoyê de "Komîta Amadekar ya Kongra Netewî" çêkir. Di encama xebata bi îsrar û bi biryar de Kongra Netewî ya Kurdsitanê KNK, di 24 Gulana 1999 da avakirina xwe îlan kir û civîna xwe ya 1. çêkir. Hem komîta pêwendîyê û him Komîta Amadekar, xebata xwe di navenda PKDW ê de, bi derfet û alîkariya wê meşand.

Di vê qonaxê de KNK hatiye damezrandin û xwe sazîke. Bi vî awayî PKDW giştîye armancên xwe yê qanûna damezrandinê. Erkê xwe yê bîngelî cêbicî kiriye û rolê xwe yê dîrokî listîye. PKDW li ser xale 1. paragrafa 19. yê qanûna damezrandinê biryar distine ku berpirsiyarî û tekiliyên xwe yê netewî û nav netewî, digel hemû nîrxên madî û manevî yê kû afirandîye dide KNK ê.

Li ser vê çarçovê em endamên PKDW diyar dikin ku bi hemû tecrube û derfetên xwe ji niha û pêde emê bikevin nava xebata Kongra Netewî û em bang li hemû partî, rêxistin, sazî û hêzan dîke ku ew jî werin bikevin nava xebata KNK û em bang li gelê xwe jî dikin kû ew jî piştigiriyê li vê pêvajoyê bikin.

26 Îlon 1999

JI PKDW Ê Hate KNK Ê Yekîtiya Kurd

Kazım Orak
Mazlum Fırat

Di dîroka mirovatîyê de, Mezopotamya bi taybetîyên xwe yê cûda cûda tê naskirin. Tê gotin ku zereyên mirovatî ya yekem, wergera jiyana siruştî (xweza) yê hovîtî di nav gel de, ji wir ve destpêkiriye. Di navenda yekîtiya Asya, Ewropa û Afrîka de ye. Bi rewşa herêmî û cografya, bi sar û germa xwe, bi dewlemendîya xwe ya bin erd û ser erd, bi rêyên îpek û baharatan ve di dîrok de tim balê kişandiye ser xwe. Dema bi van çavan mirov mîzedike, bi aweyê hêsan bersîva pîrsa "Kurdistan çima meydana şerê navnetewî ye?" derdikeve holê.

Ji bo ku yekîtiya Kurdan tinebûye, piştî her şer an jî dagirkeriyê, Kurdistan perçebûye. Di 1639 an de bi peymanê Qesra Şîrîn bû dî perçe, di 1923 an de jî, bi peymanê Lozanê bû çar perçe. Ji her van hûyêran gelê Kurd jî li çar aliyên cihanê belavbûne. Di dîrok de serhildanên ji her alî Kurdistanê, ji teraf dijmin ve bi hovane hatin perçikandin. Serhildaneke xilasdibû yeka din destpêdikir. Koçgirî, Simko, Şêx Seîd, Agirî, Dersim û whd. Di her serhildanê de gelê Kurd bi zar û zêç rabû ser xwe û dîsa bi zar û zêç hate perçikandin. Lê belê gûhertinên li Tirkîyê, di salên 1967-68 an navbera civanan de, civanên Kurdan jî kir bin bandora xwe. Her wiha di mejî û rih de, naskirin û tekoşîna netewî derket pêş. Dema gelê Kurd, di zemîna siyasî û demokrasiyê de, mafê xwe yê mirovahiyê nikaribû baniya zîman, bi daxwazên zanistîya hûndirî, li derdora orta salên 1980 an, serî li şerê çekdarî xist.

Li hember vê, şerê dewletê yê

qirêj û gemar, li her derê Kurdistanê de xwe kifşekir. Eşkence, windakirin, înfaza di kolanan de li ber çavên herkesî, bûn bûyerên rojan e. Dayikên windakirîyan her roja şemî li Meydana Galatasaray hatin cemhev, bi hêwiyeke mezin li mafdarên mirovan û li saziyên wana, banga alikariyê kirin. Bi sedan dayik, ji bo rêtina agir û kederên di nav xwe de, bi kîlometroyan rê didan pêşîya xwe û diçon bajarên dûr yên cihanê.

Xanî û gûnd hatin hilşandin, şewitandin, wêrankirin û ji nexşan derxistin. Her derê Kurdistanê kirin wek goristanên xirabe. Gelê Kurd, tim di nav van agirên de, di bin zar û zoriyê de heta îro jiyana xwe domand. Di encama van rojên xirab de jî, xwe ji serî ve afirand, hebûna xwe ji hemû cihanê re nîşanda.

Di vê pêvajoyê de partiyên wek HEP, ÖZDEP û DEP hatin damezrandin. Xebatên wan jî aliyê dewletê ve hate qedexekirin, hin rêvebirên wan hatin qetilkirin. Hatip Dicle, Leyla Zana û whd avêtin zindanê, hin parlamenter û rêvebirên wek Yaşar Kaya, Zübeyir Aydar, Remzi Kartal, Nizamettin Touç, Ali Yîit, Mahmut Kiliç jî ketin nav jiyana koçberiyê. Wan partiyên li jorin ku navên wan hatibûn nivîsandin ji aliyê dewlata Tirk ve yek bi yek hatin girtin. Partiya Demokrasiya Gel (HADEP) piştî rojan hate vekirin. Lê ew zor û zordestiya li ser, ji hêla hemû cihanê ve tê xuyakirin.

Daxwaziya yekîtiya gelê me ji salên nodî ve destpêkir, di 95 an de gihiştê niqta xwe ya herî bilind. Li hember çeteyên dewletê yên tarî û şidetê û bandora daxwaziya gel, pêwîstiya parlamentoyê li derveyî

*"Ger da hebûya me îtîfaqek
Rom û Ereb û Ecem tamamî
Hemîyan jîme ra dikir xulamî
Tekmîl dikir me dîn û dewlet
Tehsîl dikir me ilm û hikmet"*

Ehmedê Xanî

welat derxist holê. Li ser qanûn û bingeheên wê lêkolîn hatin çêkirin, û ji gel re hate diyarkirin. Piştî bangê, biryara bi rewşeke demokratîk hibjartin û damezrandina parlamentoyê hate girtin. Eynî di wê salê de, bi beşdariya Kurden ji her aliyê cihanê û temsîlkarên Asurî-Sûryanî ve di 12 ê Nisanê sala 1995 an li Lahey bajarê Hollandê, Parlamenta Kurdistanê li Derveyî Welat (PKDW), di nav şox û şengeke mezin de hate îlankirin. Li ser van pêşveçûnan, çete û şirikê çetan medyaya Tirk, bi navê 'Qaşo Parlamenta Kurdistan li Derveyî Welat, an jî Parlamenta PKK ê' anîn zîman û bi rewşeke tûndî ketin nav êrişên xirap. Mixabin, PKDW li hember wana bi gorê plansaziya xwe her tim meşîya.

PKDW, ji hin partî rêxistin, şexsiyetên serbixwe û ji temsîlkarên Asurî-Sûryaniyan hatibû damezrandin. Wek Partiya Komînistê Kurdistan (PKK), grûba DEP ê, Hevgirtin Welatparêz, Eniya Rizgariya Netewa Kurdistan (ERNK), Yekîtiya Huquqnasên Kurdistan (YHK), Yekîtiya Azadiya Jinên Kurdistan (YAJK), Yekîtiya Nivîskarên Kurdistan (YNK), Yekîtiya Mamosteyên Kurd (YMK), Yekîtiya Rojnamevanên Kurdistan (YRK), Yekîtiya Hünermendên Kurdistan (YHK), Yekîtiya Esnaf û Karbidestên Kurdistan (YEKK), Kurden Sovyeta Berê, Kurden Amerika, Kurden Awistralyê û şexsiyetên serbixwe, bi hejmara 65 kesan di nav Parlamenta Kurdistanê li Derveyî Welat de, bi aweyê demokratiyê cihê xwe girtin.

PKDW, li hember her astengî û çêrişên dewleta Tirk, di cûrbecûr welatan de 11 civînê xwe yên giştî çê-

kir. Civîna 1.) 12 Nisan 1995 Holanda-Lahey, 2.) 31 Tîrmeh-2 Tebax 1995 Awisturya-Wiyana, 3.) 30 Cotmeh-1 Mijdar 1995 Rûsyê-Moskawê, 4.) 12-14 Mart 1996, Danîmark-Kopenhagen, 5.) 15-17 Tîrmeh 1996 Îtalî-Roma, 6.) 18-20 Mijdar 1996 Norvêç-Oslo, 7.) 10-12 Nisan 1997 Belçîka-Brusel, 8.) 29 Îlon-1 Cotmeh 1998 Îtalî-Roma, 9.) 11-12 Nisan 1999 Belçîka-Brusel, 10.) (Civîna Awarte) 19 Hezîran 1999 Belçîka-Brusel û civîna 11.) jî dîsa di (Civîna Awarte) 26 Îlon 1999 Belçîka-Bruselê çêkir. Herwiha di nav xwe de ji bê hejmar civînen organ û komîsyonan lidarxist.

PKDW ji bo yekîtiyê netewî, giraniya tekoşîna xwe danî ser siyasî û diplomasiyê. Ji hêla din ve li ser vezîfeyê xwe herî girîng ku di qanûna wê ya damezrandinê de heye sekînî. Di vê qanûnê şaxa 3. Wîha dibêje: "Parlamenta Kurdistan li Derveyî Welat, ji bo damezrandina Kongra Netewî gava yekemîn e. Ji bo siyasî û saziyên ku temsîlkarên netewa Kurdistanê ne derê wî vekirî ye. Ji pêwîstiya yekîtiya netewî, vana tîne cem hevûdû. Ji bo ku Kurdistanîyan û bi saziyên wan ve, di çarçova xwe de bi cih dike û organa herî bilindê PKDW, di damezrandina Kongra Netewîya Kurdistan de bi gorê armanca xwe ya mezin wê politîka bimeşîn e." PKDW heta damezrandina Kongrê, vê biryarê jî bîr nekir.

Di xaniyê Parlamentoyê qata dûyemîn de her tim dihat gotin ku: "Temsîla netewî ya herî bilind Kongre ye." Ji bo damezrandina wê jî, bê navber şîrove û nîqaş dihatinkirin. Piştî xebatên pênc salan, 25 ê Gûlan 1999 an li bajarê Amsterdam-Holandê di solana oteleke dîrokî de, bi beşdariya 700 kesan, bi tilîlî û histêrkên çavan, Kongra Netewîya Kurdistan, wek tîreroj derket holê. Bi rêzgirtina milyonan gelê Kurd, bi merşaya netewî 'Ey Raqîp' re KNK hate îlankirin.

Di vekirina KNK ê de, şagirtê Apê Musa û serokê PKDW ê Yaşar Kaya, anî zîman ku ji bo serkeftina vê rojê çî kete ser milên PKDW ê, ro bi ro bi cih anî.

Rehet razê Kawayê Bav, rehet razê Gohderz, rehet razê Feqiyê

Teyra, Melayê Cezîrî, Şêx Ubeydulah, Bedirxan, Şêx Mahmudê Berzencî, Şêx Seîd, Seyîd Riza, Qazî Mihemed, Mele Mistefa Berzanî û Qasimlo !.. Rehet razê Elî Esker, Hêmin, Cîgerxwîn, Mazlum Dogan, Mahsum Korkmaz û ey Zilan! Rehet razê helbestvan, ey feylesof, ey mamoste Ehmedê Xanî. Êdî em jî xwediyê Yekitiyekî ne!...

Weke mamosteyê mezin aniye zimên, hemû tiştên ku hatine serê kurdan jiber ne yekbûn û ne dewletbûna wan e.

Bêbextiyên herî mezin di sedsalên 19. û 20 an de hate serên kurdan. Mirin û ketin weke çarenûsa wan bibû di vê pêvajoyê de. Di nava pêvajoya dîrokî de cudabûna ol, mezheb (Sunî, Şîi, Elewî, Ehliheq, Êzîdî uwd.) û perçebûnên eşîrî, herwiha di navbera împaratoriyan Îran Sefewî û Osmanîyan de, sala 1639 an bi peymanê Qesra Şêrîn parvekirina kurdan ne bes bû ku di dûre, bi dawîbûna şerê cihanê a yekem de, sala 1924 an li Lozanê û di sala 1926 an de bi peymanê Enqerê re welatê kurdan di navbeyna KT (Komara Tirk), Îran, Îngilîzîtan (Iraq) û Fransa (Suri) de hat parçekirin.

Lê bêwelatîyên ku hîne mirinê bûne, di nava dîrokê de hertim berxwedan. Bi ev gotina navdar, bi lêhengî berxwedan, lê tîkçûn. Lê ramûsana azadiyê berê sedsalan be jî, carekî tahmkiribûn û tû car jîbirnekirin. Ji ber vê yekê ye ku zarokên çîyan, li ser çîyan zar û zêç hiç rehet nedisekîniyan.

Di sala 1946 an de kurdên Mahabadê li Rojhilata Kurdistan komarek ava kirin. Di sala 1945 an de bi pêşengiya KDP de cejna ku

hatibû pirozkirin de weke hemû cejnan zû bi zû derbas bûbû. Bihara ku bi çend mehan hate jiyandin, ji ber ku piştî xwe nedabû bingeha xwe li ber bayê şikiya û çû.

Dûre li Rojhilata Kurdistan Partiya Demokrat ya Îranê, li Başurê Kurdistan KDP Îraq (1960) û YNK (1976) tevgerên din xurt û mezin bûn. Li Bakurê Kurdistan jî, di pêşengiya PKK ê de (1973) tevgera nûjen mora xwe li dîrokê xist û bi lez mezin bû.

Îro li hemû Kurdistan tevger liser bingehê saxlem rûniştîye û bi berxwedanekê berfireh didome û ber bi hemêzkirina azadiyê ve bi lez pêşve diçe. Realîteya kurdan ku bête bi bîrxistin, îro li Kurdistanê ji aliyê hemû dewletên desthilatdar ve bêfîkar hate pejirandin. Ya di tarîtiya dîrokê de hatibû bîrvekirin jî, derket ber ronahiya rojê û çareserîya xwe da pêş gelek kesî.

Kurd bi 40 mîlyon şênîya xwe ve li Rojhilata Navîn yek ji çar gelên mezin e. Xwediyê dîrokekê kûr û zîmanekê dewlemend (ji malbata zîmanê Hind-Ewropî) e. Bi sed salan hêzên biyanî xwestin ku bandora xwe li ser kurdan bidin pejirandin û di jenosîdan re derbasbikin. Lê ji ber taybetî xwe yên berxwedanê, xwe parast û heta vê rojê anî. Bi aweyê tûnd li xak, al, nasname, zîman çand û rengên xwe xwedî derket, vana parast û di haxçeya xûdan û xwînê de van nîrxên xwe gihîştand û careke din pêşkêşê şaristaniya cihanê kir.

Kurd îro ku di encama tekoşînekê gelek mezin de, xwediyê rêxistinên siyasî, çandî û rêxistinên pêşketî ye. Dixwaze ji mirovahîya

cihanê û demokrasiyê re xizmet bike. Mirovahîya cihanê pêwîst e vê derfetê bigere kurdan.

Van salên dawiyê ku em têde dijîn de, tekoşîna Kurdistanê gihîştibû nûqtayekê herî bilind. Êdî yekîtiya gelê Kurd bibû pêdiwîya herî girîng.

Kongreya Netewî ya Kurdistanê (KNK), ji ber sedemên wiha dîrokî de mîna zerûretekê derkete holê. Rewşa îro ku em têde ne, li her parçeyekê Kurdistanê xwestek û çêbûnên cuda hene. Viya tê vateyê ku çareseriyên cuda jî pêwîst in. Ji ber vê yekê bi dezgehekî pêdivî heye ji bo temsîlkirina giştî Kurdistanê. Stratejiya netewî, sirûda netewî, zîman, alikariya hevûdu û çareserkirina pîrsîgîrikên navneteweyî û gelek tiştên din tenê dikaribû di bin kontrola dezgehekî de be. Eşkereye ku van xalan di binê rêxistinên parçeyekî Kurdistan an jî bi hewldanên partiyekê Kurdistanî de ne mûmkûn bû. Lewma jî bi hemêzkirina çar parçeyên Kurdistanê û Kurdên koçber re, Kongreya Netewî ya Kurdistanê hate damezrandin.

Avakirina KNK ê bi qasî 4 salan domand û ji bo vê yekê gelek xebat hatin kirin.

Di sala 1995 an de bi hewldana PKDW ê, di bin înişiyatîfa cûrbecûr Partiyên Kurdistanê, rêxistin û kesa de Komiteyekê hate damezrandin. Di demekê kin

de bi tevlêbûna nûnerên ji çar parçeyên Kurdistanê yên partî û rêxistinên cuda cuda komîtê xwe fireh kir. Di encamê de 14-15 ê Cotmeha sala 1995 an de li paytextê Belçîka Bruksel de bi tevlêbûna gelek partî, nûnerên rêxistinên, rewşenbîrên Kurd û kesayetên de civînek hat çêkirin. Komîteya ku di vê civînê de jibo tîkiliyan hatibû damezrandin, ger li Kurdistan ger ji li derveyê Kurdistan, bi hemû partiyên Kurdistanî, rêxistin û saziyan re ket nava hevdiyan û civîn çêkir. Desteya ku hatibû damezrandin jî, çûbû Başurê Kurdistan û xebatên xwe li wir domand.

Di 4-5 ê Kanûna sala 1997 an de li Başurê Kurdistan bajarê Silêmanî Konferensekê berfireh (bi beştariya qasî 500 kesê) hate çêkirin û di encamê de biryara avakirina Komîteyekê hate dayin.

Di nav vê çarçoveyê de, di 13-14 ê Kanûna sala 1997 an de bi beşdariya 150 kesê li bajarê Brukselê civînek hat çêkirin. Di vê civînê de ji her parçeyê Kurdistan û ji diasporayê, partiyên siyasî û nûnerên rêxistinên, kesayetên navdar û serbixwe yên Kurdistanî, komîteyekê ku ji 29 kesan pêk dihat avabû bi navê Komîteya Amadekar a Kongreya Netewî.

Komiteya Amadekar di bin çarçoveyekê berfireh de li hemû parçeyên Kurdistan û li derveyê welêt karên xwe geştirikir. Di van xebatan de tîgihîştina muhafîzekaran bigre heta komunistan û dîsa ji yekîneyên jinan bigre heta yekîneyên olî hate armanc kirin. Dîsa temsîlkirina Asurî-Suryanî ku li Kurdistanê dijî bi taybetî hate berçavkirin.

Gava ku xebat gihîştin merheleyekê, di 19-20 ê Kanûna sala 1998 an de li bajarê Brukselê de bi tevlêbûna bi qasî 150 kesan re

konferansêk pêkhat. Di vê konferansê de biryar hate dayin ku di nava sê mehan de, 21 ê Adara sala 1999 an de KNK bête îlankirin. Ev biryar, ji ber pîrsîgîrîkên pratîkî, di 24 ê Gûlana sala 1999 an de pêk hat. Piştî roja îlankirinê, sê rojan ji civîna navxweyî berdewamkir û KNK dî vê civînê de di qada dîrokê cihê xwe girt.

Weke di KNK ê de tê ditin, her çar parçeyê Kurdistan û Kurdên li diasporayê, gelê Asurî-Suryanî jî bi awayekê demokratîk tê temsîlkirin. Ji 175 endaman 24 ê wê, ji jinan pêk tê. Bi taybetî li ser nûneratiya jinan hatiye rawistandin. Bilî vê Serokê Rûmetê û 11 endamên rûmetê jî, di KNK ê de hatine hilbijartin. Ji ber ku li Kurdistan pir ol hene; ev rastî ji aliyê KNK ve baş hatiye berbiçavkirin. Ji olên Sunî, Elewî û Ehl-i Haq û olên Êzîdî û Xiristîyan jî di nava Kongreyê de hatine temsîlkirin. Li ser vê awayê di nava KNK ê de 28 partiyên siyasî, rêxistin û sazi weke endam cih girtin e. Ji sedî 82 endamên Kongrê jî van rêxistin û partiyên siyasî pêk tê. Bilî vê 92 endamên jî, kesayetên serbixwe ne.

Bi îlankirina KNK ê re, hesret û eşqa welat, di nav rihên kesên amade de, ji nû ve alav û şewq da! Endameke KNK ê di vê demê de hisê xwe wiha tanî zîman; "Rehet razê Kawayê Bav, rehet razê Gohderz, rehet razê Feqiyê Teyra, Melayê Cezîrî, Şêx Ubeydulah, Bedirxan, Şêx Mahmudê Berzencî, Şêx Seîd, Seyîd Riza, Qazî Mihemed, Mele Mistefa Berzanî û Qasimlo !.. Rehet razê Elî Esker, Hêmin, Cîgerxwîn, Mazlum Doan, Mahsum Korkmaz û ey Zilan! Rehet razê helbestvan, ey feylesof, ey mamoste yê mezin Ehmedê Xanî. Êdî em jî xwediyê Yekitiyekî ne!..."

Peymana Kongreya Netewî ya Kurdistan 1999

Pêşgotin

Em nûnerên partî, rêxistinên siyasî, civakî, rewşenbîr û kesayetiyan welatparêz yên Kurdistanî ku bi mebesta avakirina dezgeheke bilind ya Kurdistanî, ji bo parastina berjewendî û yekîtiya netewa Kurdistanê, di roja 26 Gulan 1999 de li hev kom bûne û vê peymanê îmze dikin.

Kurd yek netew e ku bi pêvajoyeke dîrokî û li ser bingeha yekîtiya niştiman, ziman û çand li Kurdistanê peyde bûye. Ew ji bo rojên azad û çêtir, xwediyê hesta netewî, hevî û daxwazên hevbe^o e.

Bav û bapîrên Kurdan li rojhilata navîn di avakirina şaristaniyê de xwediyên beşdariyê çêkerek ne. Kurd, bi dirêjahiya dîrokê re bûne xwediyên çend dewletên ku di bin navên cuda de peyda bûne. Herwisa bi dehan mîrnişîn jî, li herêm û navçeyên Kurdistanê ava kirine. Paşê bûne neteweke perçiqandî û ji hemû mafên xwe yê rewa bi taybetî jî piştî dabeşkirina Kurdistanê di navbera çar dewletan de bê par mane. Ev jî Kurd naçar kirin ku dest bidin hemû rêyên xebatê ji bo parastina nasnameya netewa xwe.

Herwisa li Kurdistanê gelên din mîna Asûrî-Suryanî ku bi navên din jî, tîn naskirin û Ermenî hene. Hemû mîna xelkê Kurdistanî nasandî ne. Ji aliyê dagirkerên Kurdistanê ve li dijî wan jî curên kuştin, zordarî û qirkirinê hatine bikaranîn.

Gelê kurd ku hejmara wî nêzikî 40 milyonî ye û bi dirêjahiya dîrokê da li ser axa xwe jiyaye ji destpêka sed sala bîstan ve bindest û dabeşkirî bûye û ji mafê diyarkirina çarenûsa xwe bindest û dabeşkirî bê par maye. Ev yek li dijî peymanê navnetewî, ragihandina cihanî ya mafên mirovan û hemû prensîbên qanûna navdewletî û xwezayî ye.

Sedema serneketina bizava rizga-

riya netewî ya Kurdistan ne tenê encama siyaseta rêjîmên dewletên dagirkerên Kurdistanê ye; parçebûn, nakokiya navxweyî, herêmperestî û jihevbirina hêzên xebatkar jî, sedemên serneketinê ne.

Li gel hemû felaketan jî, gelê kurd yek ji çar gelên sereke yê rojhilata navîn e, dervayê Ereb, Tirk û Farisan.

Ji bo bidestxistin û bikaranîna mafên çarenûsî û parastina nasnameya netewî û yekîtiya niştiman em vê peymanê radigihînin û êşkerek dikin ku em bi vê yekê bi agahdariya cihanî ya mafên mirovan, bi peymanê navnetewî û prensîbên qanûnên navnetewî girêdayî ne.

Beşa yekem:

Kurdistan, Gelê Kurdistanê, Mafên Sereke û Mafên Serweriyê

Bend 1

a- Kongreya Netewî ya Kurdistan ku ji niha û pê ve di vê destûrê de bi navê "Kongre" tê binavkirin, bilindtirin dezgehê netewî ye; ji nûnerên partiyên siyasî, sazî û rêxistinên civakî, çandî, dinî yên Kurdistanî herwisa ji kesayetiyan serbixwe, bi mercên ku ew hemû vê peymanê bipejirînin pêk tê.

b- Îrade û berjewendiyên xelkê Kurdistanê çavkaniya desthilatiyên vê kongreyê ne ku li ser bingehên prensîbên demokratî tê damezrandin.

Bend 2

a. Kurdistan ew welat e ku li ser erdê wî Kurd, bi hemû din, dînza, zarav û devokên xwe yê re cuda dijîn. Ew, ji wan hemû navçeyên bi hev re girêdayî ne û ji piraniya Kurdan pêk tê. Kurdistan yek welat e û parçekirina wê sunî ye.

b. Guhartina demografiya Kurdistanê bi derxistin û bi zor koçkirina her Kurdistanî yek ji her navçeyên Kurdistanê, herwiha anîna xel-

kên din û bicihkirina wan di van navçeyan de, ji aliyê dewletên dagirker ve, karekî ne rewa ye û bi hiç şeweyan nayê pejirandin.

c. Gelê (people) Kurdistanê ji van nênerên jêrîn pêk tê

1. Kurd

2. Asûrî-Suryanî-Keldanî û ji gelên din yê Kurdistanî wek Ermenî, Tirkumen, ku li Kurdistanê xwediyê hebûneke dîrokî ne û di encama vê yekê de xwe Kurdistanî dihejmêrin.

Bend 3

a. Gelê Kurdistanê hemû wekhev in û bi hiç awayan, di warê regez, ziman, dîn, dînza, bawerî, jin, mîr û di derfetên civakî de cudahî di navbera wan de nayê kirin.

b. Zimanê kurdî zimanê fermî yê Kurdistanê ye.

c. Yê ne Kurd in lê beşek ji gelê Kurdistanê ne, mafê wan heye ku taybetmendiyên xwe biparêzin, bi awayekî azad û serbest ziman û devokên xwe geş bikin, herwiha rêxistin û dezgehên ji bo pêşxistina çanda xwe ava bikin û bi rê ve bibin.

d. Hemû xwediyên dîn, dînza yê Kurdistanî dikarin wacibên xwe yê dînî, merasimên xwe bi awayekî azad, bi cih binin, saziyên xwe yê dînî damezrînin.

e. Li wan cîyên ku piraniya xelkê wê Asûrî-Suryanî ne, li gel zimanê Kurdî zimanê Asûrî-Suryanî jî zimanê fermî ye.

Bend 4

Gelê Kurdistanê mîna hemû gelên din xwediyê mafê çarenûsa xwe ye.

Beşa Duyem

Prensîbên Giştî û Armancên Kongreyê

Bend 5: Prensîb

a. Kongre, ragihandina cihanî ya mafên mirovan, prensîbên mafên çarenûsî û peymanê Netewên yekgirtî ku van prensîban pejirandiye ji bo xwe dike bingeh.

b. Dabeşkirina Kurdistanê li dijî îrade û daxwaziyan gelê Kurdistanê çêbûye û mafê diyarkirina çarenûsa gelê Kurd bin pê bûye.

c. Berjewendiyên sereke yê gelê Kurdistanê ji hemû berjewendiyên parçe û partiyên siyasî yê Kurdistanê bilindtir in.

d. Hiç nabe ku bi tu sedemekî partî, rêxistin û kes li dijî berjewendiyên netewa kurd, piştigirî û hevkarîyê bi dewleteke dagirkerê Kurdistanê yan bi dewleteke din re, bikin.

e. Kongre hemû cureyên hevkarî li dijî bizava azadîxwaza netewî, bi welatekî dagirkerê Kurdistanê re xiyamet dizane.

f. Kongre şerê di nav partî û rêxistinên Kurdistanê red û tawanbar dike.

g. Tu partî, rêxistinên siyasî û kes nikarin dest ji hiç parçeyên Kurdistanê ber bidin.

Bend 6: Armancên Kongreyê

a. Kongre ji bo bihêzkirina giyanê, hevkarî û hevxeberê di nav parçeyên Kurdistanê de li ser bingeha yekîtiya netewî û berjewendiyên sereke yê xelkê Kurdistanê dixebite.

b. Kongre bi komkirina partî, rêxistin û kesayetiyan niştimanperwerên Kurdistanê di çarçova vê dezgehê netewî de nûneriya gelê Kurdistanê dike.

c. Kongre hewl dide ku kêşeyên navxweyî û nehiştina hemû şeweyên nakokî û dijatiyan di nav partî û grubên siyasî yê Kurdistanî û alîgirên

wan de çareser bike.

d. Kongre hewl dide ku kêşeyên navbera xelkê Kurdistanê û welatên cînarên wî bi riya aştî û dostaniyê çareser bike.

e. Kongre bikaranîna hêz û şidet, ger ew ne ji bo parastina welat, mafên netewî û nasnameya gelê Kurdistanê be, karekî rewa nabîne.

f. Kongre, piştigiriya xebata rizgarîxwaza netewî ya Kurd li hemû parçeyên Kurdistanê (Tirkiye, Îran, Îraq, Suriye) dike û pêşkêşkirina her alîkariyêke pêwîst ji bo çareyêke siyasî erkê xwe dizane.

g. Kongre mîna nûnerê gelê Kurdistanê li ser asta dezgeh û rêxistinên navdewletî û cihanî ji bo bidestxistin û parastina berjewendiyên wê xebat dike û ji bo vê armancê li gel rêxistinên siyasî yê Kurdistanî hevkarî dike.

h. Kongre hewl dide ji bo bihêzkirina dostaniyê di nav gelê Kurdistanê û gelên Ereb, Tirk, Faris û hemû gelên cihanê de.

i. Kongre piştigiriya parastina azadî û serbestiyê ji bo hemû dîn, dînza û bîr û baweriyên li Kurdistanê ne, dike.

j. Kongre ji bo nûvejî û geşkirina ziman û çanda Kurdî hewl dide.

k. Kongre ji bo bicihkirina aştîyê li navçeyên rojhilata navîn û cihanê hewl dide, herwiha li dijî hemû bîr û baweriyên nijadperestî, tundreyî (bi çî navî be jî) xebatê dike.

Beşa Sêyem: Endametiya Kongreyê

Bend 7

a. Partî, rêxistin, sazî û kesayetiyan serbixwe yê niştimanperwer ku beşdarî civata damezrandina kongreyê bûne û peymanê wê dipejirînin, dibin endam.

b. Civata giştî dikare endamên nû ji bo Kongreyê bipejirîne.

c. Civata giştî ji 150 (Sedûpencî) - 180 (Sedûheştê) endaman pêk tê. Kongre biryar dide ku her partiyek, rêxistinêk û dezgehêk, çend nûnerên xwe hebin û bi çî şeweyî nûneriya wan tê kirin û hilbijartina endamên serbixwe çawa dibe.

d. Civata giştî di paşerojê de peyrewêke taybetî ji bo hilbijartina endamên xwe datîne.

Bend 8

a. Hemû endamên civata giştî ya Kongreyê sond dixwin, diwana demî ya civata giştî biryarê li ser awayê sondxwarinê dide.

b. Sond ev e:

Ez bi şerefa xwe sond dixwim ku ez dê herdem niştiman û berjewendiyên gelê Kurdistanê biparêzim û ji bo pêşvebirina xelkê Kurdistanê xebat bikim; ezê bi peymanê Kongreya Netewî ya Kurdistanê ve girêdayî bim

Beşa Çarem: Dezgehên Kongreyê

Bend 9: Dezgehên kongreyê ev in:

a. Civata Giştî

b. Konseya Birêvebir ku ji desteya Serokatîyê, ji pênc endamên Civata Giştî û Serokên van Komîsyonên jêrîn pêk tê:

1. Komîsyona Dad û Mafên Mirovan

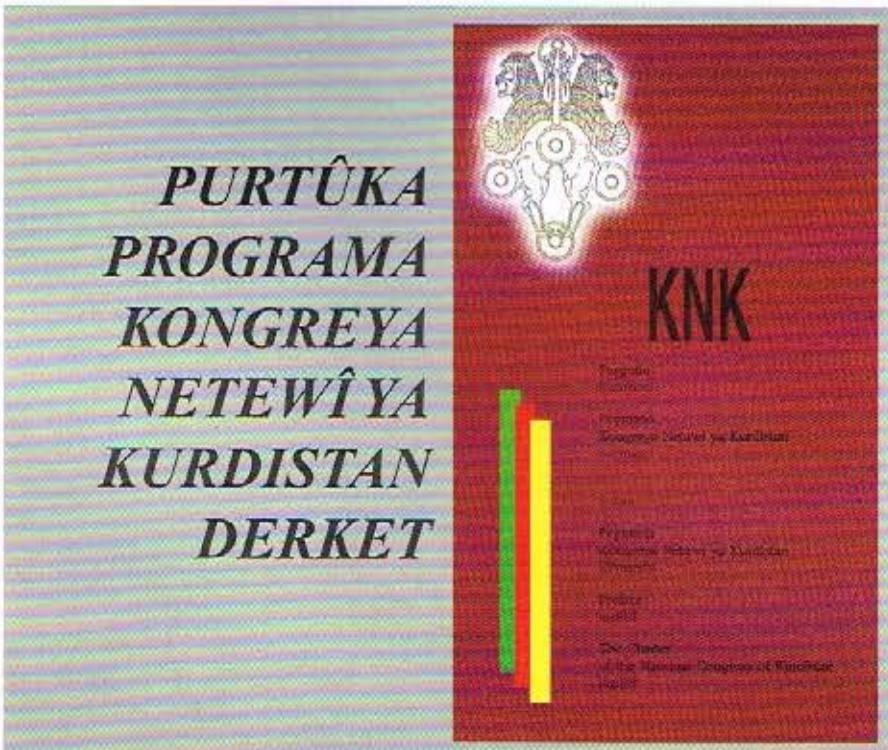
2. Komîsyona Karên Navxweyî

3. Komîsyona Têkiliyên Derve

4. Komîsyona Aborî û Darayî

5. Komîsyona Zanîst, Çand, Hûner û Spor

6. Komîsyona Ragihandin û Belgeparêzî

7. Komîsyona Jinan
 8. Komîsyona Êkolojî û Tendurustî
 9. Komîsyona Koçberî û Diaspora
 10. Komîsyona Ewlekariya Netewî
 11. Komîsyona Jeopolîtîk û Stratejî
- c. Desteya Şewirmendi
d. Desteya Qanûna Bilind
e. Desteya Disiplîn

Bend 10: Civata Giştî

a. Civata Giştî bilindtirin organa kongreyê ye, ew ji bo du salan tê hilbijartin û salê carekî bi awayekî asayî kom dibe.

b. Li ser daxwaza Konseya Birêvebir yan jî ji 1/5 ji endamên civata giştî, kombûna awarte tê lidarxistin.

c. Kombûnên Civata Giştî bi amadebûna zêdetir ji nivê endaman pêk tê û dikare biryaran bide.

d. Civata Giştî, di kombûna xwe ya yekemîn de ji bo du salan dîwana xwe ya ku ji serokek, du cihgir û du nivîser pêk tê, hildibijêre.

e. Civata Giştî li ser pêşniyaza ji 1/5 ji endaman yan ya Konseya Birêvebir, bi piraniya dengên endamên xwe dikare berî dawiya dema xwe biryara nûvekirina xwe bide.

f. Civata Giştî li ser pêşniyaza ji 1/5 ji endamên xwe yan jî li ser daxwaza Konseya Birêvebir, tenê ji bo carek bi mercên ku ji salekê dirêjtir ne be, dikare biryara dirêjkirina dema xwe bide.

Bend 11: Erk û Desthilatiyên Civata Giştî

a. Hilbijartina Desteya Serokatiyê û hilbijartina hemû dezgehên din yê ku di benda nehan de hatine binavkirin.

b. Pejirandin yan redkirina projeyên ku ji aliyê Desteya Serokatî yan ji aliyê endamên Civata Giştî ve tîn pêşkêşkirin.

c. Guhartina peyman Kongreyê bi dengên 2/3 endamên Civata Giştî tê kirin.

Bend 12: Dîwana Civata Giştî

- Dîwana Civata Giştî dikare, ji bo karên ku pêwîst dibîne, komîsyonên taybetî ji endamên xwe ava bike.

Bend 13: Desteya Serokatî

a. Desteya Serokatî ji şeş kes û serokek pêk tê û ji aliyê Civata Giştî ve bi dengên ji nivê endaman pirtir, ji bo dema du salan tê hilbijartin.

b. Desteya Serokatî nûneriya Kongreyê dike û li hember Civata Giştî berpirsiyar e.

Bend 14: Konseya Birêvebir

a. Endamên Konseya Birêvebir ji aliyê Civata Giştî ve ji bo du salan tîn hilbijartin.

b. Konseya Birêvebir, piştî Civata Giştî, organa biryardanê ya herî bilind e. Konsey ji Desteya Serokatî û ji serokên komîsyonên ku di paragrafa duyemîn ya benda nehan ya vê peymanê de hatine xuyakirin, bi pênc kesên din yê ku Civata Giştî ji nav endamên xwe ji bo dema du salan hildibijêre, pêk tê.

c. Konseya Birêvebir her du mehan carek bi awayekî asayî kom dibe.

d. Di rewşa awarte de li ser daxwaza serok yan jî, ji 1/3 endaman kom dibe.

Bend 15: Erk û Desthilatiyên Konseya Birêvebir

a. Bicîhanîna biryarên Civata Giştî.

b. Pêkanîna çalakiyan ji bo bicîhanîna armancên Kongreyê

c. Çareserkirina kêşe û nakokiyên di navbera partî û grubên siyasî yê Kurdistanê de.

d. Amadekirina projeya butçeya kongreyê û pêşkêşkirina wê ji Civata Giştî re.

e. Amadekirina proje û pêşniyazên pêwîst ji Civata Giştî re.

Bend 16:

a. Konseya Birêvebir li hember Civata Giştî berpirsiyar e.

b. Civata Giştî dikare bi piraniya dengên endamên xwe baweriya xwe ji Desteya Serokatiyê û ji Konseya Birêvebir bikşîne.

c. 1/5 ji endamên Civata Giştî dikarin daxwaza vekişandina baweriyê ji Desteya Serokatî û Konseya Birêvebir re bikin.

d. Bi mirina Seroka/ê Desteya Serokatî, destberdan yan derxistin, Civata Giştî bi awayekî awarte ji bo hilbijartina serokek nû kom dibe.

Bend 17: Komîsyon

a. Hemû komîsyonên ku di paragrafa duyem li benda nehan hatine destnîşankirin, dibe ku ji 3 heta 5 endaman pêk bên. Serok û endamên komîsyonan ji aliyê Civata Giştî ve ji bo du salan tîn hilbijartin.

b. Serokên komîsyonan endamên Konseya Birêvebir in.

c. Ev komîsyon bi şeweyê asayî her du mehan carek kom dibin. Serokên komîsyonan yan jî, ji nivê endamên her yek ji wan komîsyonan pirtir, dikarin daxwaza kombûnên awarte bikin.

d. Endamên van komîsyonan nikarin bibin endamên zêdetirê du komîsyonan

e. Serokên her yek ji van komîsyonan plan û projeyên xwe ji bo pejiwandinê ji konsêya birêvebir re dişînin.

Bend 18:

Her komîsyonek ji van komîsyonên jêrîn di bin çavdêriya Konseya Birêvebir de, ji bo pêkanîna armancên vê peymanê li hember Konseya Bibirêvebir berpirsiyar in.

a. Komîsyona Dad û Mafên Mirovan:

Erkên wê çavdêrî û parastina mafên mirovan e.

b. Komîsyona Karên Navxweyî, ji bo careserkirina curên aloziyên di nav Kurdistan iyan de heşl dide û ji bo xurtkirina têkiliyên civakî di nav xelkê Kurdistanê de dixebite.

c. Komîsyona Têkiliyên Derve di warê têkiliyên derve de erkên xwe bi hevkarî û şewirmendiya Desteya Serokatiyê bi cih tîne.

Bend 19: Komîsyona Aborî û Darayî

1. Lêkolîn di derbarê aboriya Kurdistanê de û amadekirina pêşniyaz û projeyan di vî warî de.

2. Hesabkirina derketin û dahatên kongreyê, pêşniyaz û dîtinên xwe li ser darîştina butçeyê zelal dike û pêşkêşî Konseya Bibirêvebir dike.

c. Komîsyona Zanist, Çand, Huner û Spor:

1. Amadekirina plan û projeyên pêwîst ji bo pêşxistin û geşkirina warên rewşenbîrî, çandî û hunerî yê Kurdistanê.

2. Ev komîsyon hewl dide ku huner, çand û perwerdeyê li derve û li hundurê welat geş bike û pêş bixe. Herwisa ew hewl dide ku zaraveyên Kurdî nêzikê hev bin, mîna destpêkek ji bo zimanekî yekgirtî di axaftin û nivîsandinê de.

3. Hewl dide, ji bo pêşxistina hemû cureyên sporê di hundir û derveyê Kurdistanê de û sporên Kurdistanê bi derve û rêxistinên sporên cihanî bide nasandin.

f. Komîsyona Ragihandin û Bel-

geparêzî:

1. Nasandina kêşeya Kurd û armancên kongreyê û bizava rizgariya Kurdistanê bi raya giştî ya cihanê û rêxistinên navnetewî û yê netewên din.

2. Bi hemû cureyên ragihandinê zanyarî digihîne gelê Kurdistanê.

3. Komkirina her cure dokumentên netewî û navnetewî li ser kêşeya Kurd.

Bend 20: Komîsyona Jinan:

Ji bo azadiya jin û parastina mafên wan dixebite.

h. Komîsyona Êkolojî û Tendurustî.

Erkên Komîsyona Êkolojî û tendurustiyê, xweza û çavkaniyên xwezahî yê Kurdistanê ne, xebat û lêkolîn û parastina kevnanên Kurdistanê dike.

i. Komîsyona Koçberî û Diyaspora:

Ev komîsyon di derbarê pirsgerêkên Kurdên koçber û yê li derveyê welat lêkolîn dike û projeyan amade dike.

Bend 21: Ewlekariya Netewî.

Ev komîsyon ji bo parastina aştî û ewlekariyê dixebite; di vî derbarî de lêkolîn dike û projeyan ji Kongreyê re amade dike.

k. Komîsyona Jeopolîtîk û Stratejî:

Li ser stratejî, jeopolîtîk û siyaset projeyên pêşniyazan amade dike.

Beşa pêncem: Çareseriyê kêşe û nakokiyên di nav hêzên Kurdistanê de

Bend 19:

a. Kongre hewl dide ku ji bo cureyên alozî û nakokiyên siyasî di nav hêzên Kurdistanê de bi riya hevpeyvin û danûstandinan çareyan bibîne û aştîya netewî bi cih bike.

b. Ger nakokiyek bibe sedema bihevçûn û şerê çekdarî, kongre hewl dide ku bi awayê jêrîn van nakokiyên ji holê rake.

1. Daxwaza rawestandina şer û bikaranîna çekan ji yê dijhev.

2. Desteya Serokatî aliyê ku bi daxwaza rawestana şer qayil nabe, agahdar dike ku helwesta wî ji bo berjewendiyên netewî zerar e.

3. Ger ew alî li ser helwesta xwe ma û guh neda daxwaza desteya serokatiyê, kongre helwestên pêwîst li hember wî digre û ji bo zelaliyê piştî lêkolînan raporek ji rexê komîsyoneke bê alî ve ku serok û endamên wê ji rexê Konseya Birêvebir ve tîn binavkirin, eşkere dike.

Beşê şeşem: Desteya Şewirmendiya Kongreyê

Bend 20:

a. Civata Giştî ya Kongreyê desteya şewirmendan bi vê şeweya jêrîn ji sezdêh(13) kesan ava dike:

1. Seroka/ê Komîsyona Têkiliyên Derve, Seroka/ê Komîsyona Karên Navxwe, Seroka/ê Komîsyona Jeopolîtîk û Stratejî û Seroka/ê Komîsyona Ewlekariya Netewî

2. Sê endamên Civata Giştî ku ji aliyê vê civatê ve tîn hilbijartin

3. Şeş şehreza ji dervayê Kongreyê ji aliyê Konseya Birêvebir ve tîn binavkirin.

b. Desteya şewirmendiyê serokek û sekreterek ji bo du salan hildibijêre.

c. Ev Deste li ser kêşeyên netewî û navnetewî nêrîna xwe ji bo Konseya Birêvebir diyar dike.

d. Ev Deste bi daxwaza serokê xwe, serokê Desteya Serokatiyê yan ji nivê zêdetirê endamên xwe kom dibe.

e. Ev deste ji bo rêk û pêkiya karên xwe peyrewek hundurî amade dike.

Beşa heftem: Desteya Qanûna Bilind

Bend 21:

a. Desteya Qanûna Bilind ji kesên qanûnzan û şehrezayên din yê serbixwe pêk tê. Endamên wê 7 kes in, ji bo 3 salan ji aliyê Civata Giştî ve tîn hilbijartin.

b. Endamên vê desteyê nikarin di dezgehên din yê kongreyê de bibin endam.

c. Temenê endamên vê desteyê ji 35 salan kêmtir nabe.

d. Her sal carekê sê endamên vê desteyê ji aliyê Civata giştî ve tîn nûkirin.

e. Seroka/ê Kongreyê, Desteya Serokatî, Serokê Dîwana Civata Giştî, deh endamên Civata Giştî ji bo her pirsgerêkeke destûrî ku di çarçoveya, xebata dezgehên kongreyê de çêdibin, dikarin ji bo Desteyê Qanûna Bilind pêşkêş bikin, daku biryar li ser bide.

f. Her yek ji van aliyên ku di paragrafa e ya xala jorin de hatine binavkirin, dikarin her biryareke Civata Giştî yan jî, biryara Konseya Birêvebir ku li ser nedestûriya wê rexne lê tê kirin, bibe Desteya Qanûna Bilind daku biryar li ser bide.

g. Biryarên Desteya Qanûna Bilind ji aliyê hemû dezgehên Kongreyê ve tîn bicîhkirin.

h. Ev deste serok, cîgir û sekreterek xwe ji bo 2 salan hildibijêre.

i. Peyrewa navxweyî awayê kar kirina vê desteyê dide xuyakirin.

Beşa Heftem:**Bend 22:** Desteya Disiplîn

a. Desteya disiplinê ji pênc endamên Civata Giştî pêk tîn û ji bo du salan ji aliyê vê civatê ve tîn hilbijartin.

b. Endamên Desteya Disiplînê di tu dezgehên din yê Kongreyê de cih nagirin.

c. Endamên vê heyetê ji nav xwe serokek û cîgirek ji bo du salan hildibijêrin.

d. Biryarên vê heyetê bi piraniya dengên endamên xwe tîn girtin.

e. Konsêya Birêvebir dikare ji bo bicîhanîna carekî disiplinî, daxwaza civîna vê desteyê bike.

f. Biryarên heyeta disiplinê ev in:

1. Redkirina daxwaza Konseya Birêvebir.

2. Balkişandin yan hişyarkirina gilîkirî.

3. Rawestandina endametiya gilîkirî ji bo demeke diyarkirî.

4. Derxistina gilîkirî ji Kongreyê bi awayekî herdemî.

g. Gilîker û gilîkirî dikarin biryarên desteya disiplinê ji bo biryara dawî bibin Desteya Qanûna Bilind.

Beşa Nehem: Çend bendên giştî:**Bend 23:**

Civata Giştî di kombûna xwe ya 26 Gulan 1999 li Holanda, bajarê Amsterdam kombûna damezrandina kongreya xwe piştî gengêşî û danûstandinan ev peyman Kongreya Kurdistan pejiwand.

Bend 24:

a. Kongre û dezgehên wê bi awayekî demî li bajarê Brüksel cih digirin, heta vegera Kurdistanê.

b. Desteya Serokatiya Kongreyê dikare cihê dezgehên xwe biguhire.

